

1c

YRSIMŅENĀ DAĻA

KRĀTOVĒ

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS IZNĀK KOPŠ 1922. GADA 25. SEPTEMBRA

Universitātes avīze

Trešdiena, 1993. gada 15. decembris. Nr. 7-8. Maksā 10. santīmus

Līga, Vita, Marita un Santa aizpūš 1993. gadu, lai iedegtu četras sveces par 1994. gadu. Viņām ir uz to tiesības, jo ... 16. un 17. lpp.

**Te un visa numura garumā
TEŅA NIGUĻA foto**

**24. decembrī dzimst Galsma,
Pestītājs, Četri brāļi Ziemassvētki,
31. decembrī nāk brīnums,
kuru gaidām...**

VISJAUNĀKĀ, BET VISTĀLĀKĀ

Desmit gadi — tas ir daudz vai maz? To centās noskaidrot gaviļnieki kopā ar viesiem — Daugavas otrā krasta fakultāte — skolotāju skolotāji.

4.decembrī dienas pirmajā pusē Jūrmalas gatvē, bet vakarā "Māmuļā" pedagogi ļāva sevi sveikt un sveica sevi paši.

Mācību prorektors J. Krūmiņa kungs atzina, ka reiz vēl LU simbola ozolā neesošais zars tagad izaudzis gandrīz vai pārāk liels un bīstami spēcīgs.

Pedagogi prot dziedāt. Par to liecināja koris un fakts, ka fakultātei ir sava himna "Dar' man, tēvis, pastaliņas". Kad likās, ka visi ziedi atdāvināti fakultātes daiļajam dzimumam un svinīgā daļa beigusies, pēkšņi viena puķe, daudz bučas un dziesma tika vienīgi un tikai dekā-

nam Zīda kungam no draisku dāmu (šķiet, esošo vai bijušo studentu) pulciņa.

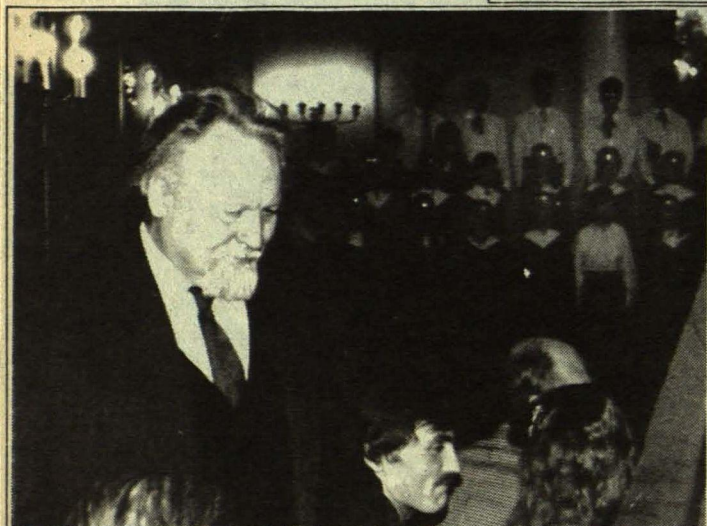
Visi priecīgi samulsuši, fotogrāfs ķer mirkli, jo tas visticamāk nebija

gribas jau beigt, bet citiem tikai sākt.

"Universitātes Avīze" novēl, lai Pedagoģijas fakultātei izdodas!

ILZE BRINKMANE

P. S. Paldies par radošo sadarbību, veidojot "UA" Ziemassvētku numuru!

iepriekš plānots.

Jāņem vērā, ka 10 gadu jubilejas ballē tik viegli iekļūt nemaz nebija, jo ielūgumus pārbaudīja ļoti rūpīgi (taču atpakaļ atdeva diezgan nevēriģi).

Baltajā zālē viesus izklaidēja salonansamblis "Optimisti", ja bija gribēšana un varēšana — šampanieša netrūka. Valsi grieza dažāda gadagājuma mācībspēki, vien vairs neredzēja profesoru Plotnieku, kas teicās fakultātē strādājot no tās dibināšanas dienas.

Studentu kā allaž pamaz, toties tie, kas bija — dziedāja līdz zālē gaisma dzisa un iedegās un atkal dzisa un iedegās, jo nekas nav mūžīgs. Dzīvē tā iekārtots, ka vieniem

Tērbatas universitātes pirmajos gados ferijas bija ļoti īsas. Pavasara semestris sākās ar 15. janvāri un beidzās 10. jūnijā, bet rudens — ar 25. jūliju un beidzās 19. decembrī. Tātad vasaras ferijas ilga tikai 6 nedēļas, bet Ziemassvētku — ap 3 nedēļām. Studentiem, kas dzīvoja tālāk no Tērbatas, pa isajām Ziemassvētku ferijām nemaz neatmaksājās atstāt universitātes pilsētu. Aizbraukšanu aizkavēja arī tas ap-

pa lielākai daļai pēc universitātes dibināšanas svētku dienas 12. decembrī. Braukšanai vajadzēja sagatavoties, par visām lietām apgādāties siltām drēbēm, jo 240 kilometru tālais ceļš līdz Rīgai bija jānobrauc vienā paņēmienā, kas ilga vismaz 24 stundas, ja ceļā neatgadījās kādas klizmas un ja stacijā tūlīt bija dabūjami zirgi tālākbraukšanai. Daudzi trūcīgie studenti Tērbatā skraidīja plānos mētelīšos, bet

klīst. Palika tikai tie, kam bija turami pārbaudījumi. Vairs tikai retais uzkavējās līdz universitātes gada svētku dienai 12. decembrim. Ar dzelzceļa uzbūvi bija lielā mērā uzlabojusies satiksme ar Rīgu, jo nu vairs nebija jāpavada 24 stundas atklātās kamanās sniegā un vējā nebija arī jānēro ceļi uz Pliskavu, lai no turienes pa dzelzceļu aizsniegtu Rīgu. Tā bija manā studiju laikā sasniedzama 8 stundās, sēdot

ZIEMASSVĒTKU FERIJAS TĒRBATĀ

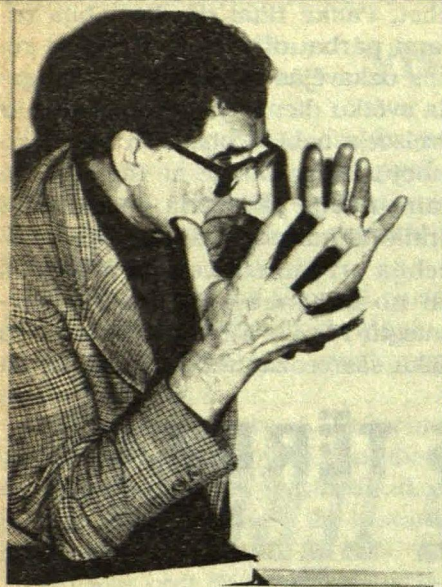
stāklis, ka tā bija savienota ar prāviem izdevumiem. Dzelzceļa tolaik vēl nebija. Vajadzēja braukt ar pasta zirgiem, kas maksāja diezgan daudz. Semestrim beidzoties, studentu naudas krājumi bija galīgi izsīkuši, un tādēļ dažam labam nācās pavadīt Ziemassvētkus universitātes pilsētā, kas gan nebija visai patīkami, bet gan dažreiz ļoti svētīgi, jo, sabiedrībai trūkstot, varēja uzcītīgi nodoties studijām un tā pānākt semestra laikā nokavēto.

Tiem laimīgajiem, kam bija iespēja Ziemassvētkos atstāt Tērbatu, tomēr nācās pārciest dažādas grūtības, kamēr tika mājās pie savējiem. Tā laika studentu dzīves aprakstos atrodam ziņas par šādiem braucieniem. Kaut gan darbi universitātē turpinājās līdz decembra vidum, tomēr studenti aizbrauca jau ātrāk,

ar tādu mētelīti doties tālā ceļā ziemas laikā būtu bijusi nosodāma pārgalvība. Tur vajadzēja par visām lietām silta kažoka un pamatīgu tūbas zābaku. Tā laika pasta rati vai kamanas bija ļoti primitīvi iekārtotas, bez kaut kādām ierīcēm sēdēšanai, un rati bez atsperēm. Ratos vai kamanās tika salikti salmi, un ceļinieki tad sēdēja salmos, ja tiem nebija kādu mantas saiņu, kas būtu noderējuši sēdēšanai. Varam gan iedomāties, ka šāds brauciens neērtās kamanās un stingrā aukstumā nebija diez cik patīkams, bet jaukā apziņa pavadīt svētkus savējo vidū palīdzēja pārvarēt visas grūtības.

Manu studiju laikā, gadus 30 atpakaļ, jau apstākļi bija pavisam citādi. Ferijas sākās daudz agrāk, jo jau decembra pirmās dienās beidzās lekcijas un studenti sāka iz-

ērtā, siltā vagonā. Šo izdevību izmantoja gandrīz visi studenti, izņemot tikai tos, kam nebija kur braukt, nebija "tēva māju". Svešajā pilsētā pavadītais semestris bija radījis lielas ilgas pēc dzimtenes, tā ka studenti jau novembra beigās sāka posties, lai varētu nokārtot savus pienākumus pret augstskolu, lai drīzāk tiktu mājās un tad tur, tuvinieku vidū, varētu smelt jaunus spēkus turpmākajām studijām. Bet tie, kam laimējās uz Ziemassvētkiem veikt gala pārbaudījumus, tie vēl priecīgākām sirdīm varēja šķirties no "Mūzu" pilsētas, lai dotos uz dzimteni un viņas labklājībai ziedotu augstskolā iegūtās zināšanas.

Novembrī un decembrī LU Filoloģijas fakultātē un Rīgas Skolotāju Institutā pasija lekcijas pasaules latviešu dievturu līdzvadonis Margers Grīns no ASV. Man izdevās tikties ar šo latviešu dievestības piekritēju un kopēju vadoni.

—Kopš kura laika pastāv dievturu mācība?

Dievturība ir latviešu senās dievestības atjaunojums. Dieva atskārsme, kas, daudzu gadu tūkstošu

AJA ŠULTE

DIEVTURĪBA —

gaitā pašu latviešu izveidota, ir saglabājusies dainās. 19. gs.

beigās latviešu dievestībai bija grūti laiki. Dažus gadus pēc Latvijas valsts nodibināšanas 1924. gadā Ernests Brastiņš atjaunoja dievestību, nosaucot par dievturību.

—Vai pasaulē ir daudz dievturu un vai to darbība ir pletiekoši plaša?

Dievturu saimes locekļi ir draugi un savieši un labvēļi, kas kopj latviešu dievestību pueros, draudzēs vai kā atsevišķi sadraudzes locekļi. Draugi jeb savieši ir pilntiesīgi draudzības locekļi ar balsošanas tiesībām un viņi nepieder pie citiem reliģioziem iestādījumiem. Dievturu labvēļi var būt citu reliģiju locekļi, bet viņi atzīst un atbalsta latviešu

dievestību. Labvēļiem gan nav balsošanas tiesību sadraudzēs.

Ir atzinums, ka lielākā daļa latviešu, kas uztur latviskās vērtības savā sirdī, ir dievestības atzinēji, kaut gan nevarētu teikt, ka ir reģistrējušies dievturu sadraudzes formā.

Mūsdienās dievturu darbība ir plaša, galvenokārt, sabiedrības izglītošanā. Pēdējos divos gados esmu septiņas reizes braucis uz Latviju un vadījis kursus. Diemžēl šeit nevaru palikt, jo, lai varētu darīt darbu, ko veicu abās pusēs "Dīķim". Ir jānāk un jāpalīdz cilvēkiem iet šo zinību ceļu. Tā aprīlī pie manis pienāca kāda studente, kas sacīja, ka viņai pavēries tāds gaišums uz visu, ko mēs mēdzam apzīmēt ar vārdu latvisks.

—Kā jūs kļūvat dievturu mācības piekritējs un vēlāk par dievturu dižvadoni?

Ir vairāki iemesli. Pirmkārt, esmu dzimis un audzis Latvijā. Otrkārt, svešumā nonākot, latviskā vide bija jārada pašiem. Es iesaistījos latviešu izglītības un kultūras darbā. Pirmais sabiedriskais darbs bija vadīt latviešu pamatskolu, to arī darīju kādus 10 gadus. Vēlāk nodibināju vidusskolu, kuru vadīju pāris gadus. Pēc tam iesaistījos Amerikas latviešu apvienībā kā kultūras un izglītības nodaļas vadītājs. Nodibināju latviešu institūtu, kas nodarbojās tieši ar latviešu vērtību uzglabāšanu mākslā, literatūrā un citur. Kad abi ar sievu Māru nokļuvām Teksasā, izjutām trimdu, būdami divi vien, jo tuvākā latviešu ģimene atradās tālu. Tajā laikā radās mūsu grāmata — zinātnisks

ATJAUNOTĀ

grāmata — zinātnisks

LATVIEŠU

darbs "Latviešu gads, gads-kārta un godi", jo bija nepieciešams vajadzība radīt ap sevi latvisko vidi. Tieši garīgās vērtības palīdz mums izturēt un palikt tiem, kas mēs esam, neizplūst ļaužu pūlī.

Protams, ietekmēja arī bijušais pasaules latviešu dievturu dižvadonis A. Brastiņš (E. Brastiņa brālis) — mans sievastēvs. Kad viņš aizgāja veļos, dievturi par dižvadoni izvēlēja Paliepu, pēc tam mani. Pašlaik vadu dievturus kā ārzemēs, tā arī Latvijā.

—Vai dievturiem ir oponenti starp folkloristiem?

Es nedomāju, ka pastāv sevišķa pretestība. Folklorā vispār saistās ar dziesmām, dejām, rokdarbiem, bet mēs zinām, ka tās ir tikai ārējās, materiālās izpausmes. Jāskatās, kas ir katra cilvēka dzīves pamatā — vērtības, kas piepilda.

Viņi dara ļoti labu darbu, bet nākotnē mums ar viņiem vēl daudz jāstrādā. Viņu vidū vēl arvien ir daudz svešu mācību piekritēju. Manos plānos ir redzēt, lai šīs folkloras grupas apvienotos un sāktu iet latviešu dievestības kopēju pulkā.

—Kādas ir atsauces par latviešu studentiju?

Tas ir brīnišķīgs pulks, nevaru beigt slavēt studentus. To arī teicu LU rektoram J. Zaķim un dekānei D. Lūsei. Viņi visi ir kā izslāpuši pēc zināšanām, lai varētu rast pamatu latviskam dzīves ceļam. Domāju, ka varēšu ar viņiem strādāt visu gadu.

—Tuvojās Ziemassvētki...

Tie ir vienīgie svētki gadskārtā, kurus svin ar sētas un nama pušķošanu, svinīgu brīdi, blūka vilksānu, budējos iešanu, ciemošanos, zīlēšanu, vizināšanos ar raģaviņām, dziedāšanu, rotaļām, dejošanu un dzīrēm.

Ziemassvētki ir lielākie svētki. Četri brāļi Ziemassvētki, kas ir četru dienu cilvēkojums.

—Ko jūs gribētu "Universitātes Avīzes" lasītājiem novēlēt Ziemassvētkos?

Es novēlu visiem dievpalīgu darbā.

Nāc, Dieviņ, pats palīdzi.

Grūtu darbu padzīvāt;

Tev, Dieviņi, spēks, varīte,

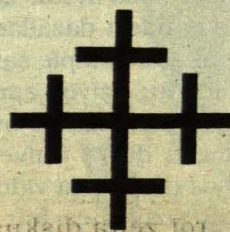
Tev gudrais padomiņš.

Kas mums šodien visvairāk

DIEVESTĪBA

vajadzīgs? Manuprāt, Dieva gudrais padoms, lai varētu grūtos laikus izturēt, tie uzliek pārbaudījumu.

Dievs palīdz!

LAI ZIEMASSVĒTKU DRAUDZE KĻŪST PAR IKDIENAS DRAUDZI!

Ir Adventes laiks. Kā šo laiku pavada un par ko domā Teoloģijas fakultātē? Par to un arī, kas notiek fakultātē vispirms prodekāns — Jānis Sīkstulis:

— Mēs dodam iespēju četros gados cilvēkam kļūt par Teoloģijas bakalauru. Tālākais jau ir viņa rokās, kādu ceļu izvēlēties. Daļa no studentiem grib kļūt par mācītājiem. Pie mums viņi iegūst pamatizglītību, tad viņus arhibīskaps ordinē. Studentēm tagad ir grūtāk, jo arhibīskaps Jānis Vanags ir pret sieviešu ordināciju. Taču mūsu absolventiem ir daudz iespēju arī citur: pedagoģiskajā darbā kā svētdienas skolas skolotājiem, kā reliģijas mācības skolotājiem, var arī darboties kristīgajā žurnālistikā vai strādāt sociālās aprūpes darbu.

svētku brīnums. Mazais bērniņš, kurš nes mums mīlestību un prieku.

Ieva Dzintare: — Šogad esmu 1. kursā. Man Ziemassvētki ir miera un piepildījuma laiks. Atplauksme un uziedēšana no jauna. Arī dabā atgriežas gaisma, jo tā necieš tumsu. Gribu novēlēt tiem cilvēkiem, kuri vienmēr ir gājuši baznīcai garām, šajos svētkos tā nedarīt. Lai baznīcas ir vēl pilnākas!

Normunds Celmiņš: — Mācos 4. kursā. Mani svētki šogad būs vieni no noslogotākajiem. 24. decembrī, piemēram, man būs trīs dievkalpojumi: Smiltēnē, Palsmanē, Aknīstē.

Paši svētki ir prieks. Ne tāpēc, ka ir brīvs, ne tāpēc, ka ģimenes var sanākt

Ziemassvētku dievkalpojumi, kas ir 24. decembrī.

Ziemassvētki — tie ir vissaprotamākie cilvēkiem. Ir runa par piedzimšanu. Bieži vien tie tiek pavadīti ar patīkamu, priecīgu atslodzi, gaišu sajūtu. Taču tā nav vienkārši tāda redzama vīra dzimšanas dienas atzīmēšana. Tie ir Kristus Dzimšanas svētki. Ja tiek atzīmētas svarīgu vīru jubilejas, tad tās bieži vien ir svarīgas kādai atsevišķai tautai. Ziemassvētki ir nozīmīgi visā pasaulē, te nav atšķirības starp tautām. Tas ir visu pasauli aptverošs prieks. Un miers virs zemes cilvēkos, uz kuriem Dievam labs prāts.

Vēlu visiem to sajūtu, ko izjūt ikviens patiess kristietis, kā Viņš atkal no jauna nāk. Un nenāk tikai pie drau-

Viņš, kas piedzima šajā saltajā ziemas naktī, no mūžības nākdams bija tur no paša Dieva saņēmis savu dievišķo būtību un uzdevumu — kļūt par pasaules glābēju un Pestītāju. Viņš nāca pie visiem cilvēkiem un tautām kā sargs un ceļvedis, kā mūžīgā gaisma un dzīvība. Tāpēc viņš ir visai pasaulei nepieciešami vajadzīgs un ne ar ko neaizvietoājams. Viņš ir

tas, kas mums piedāvā to dzīvības mīklas atrisinājumu, kuru pagāniskā saulgriežu ticība nespēja dot. No šīs pazudinātības mūsu dzīvību un dzīvi var atpestīt un glābt vienīgi pats Kristus. Tādēļ Viņš nāca pasaulē tanī Klusajā Svētajā Ziemassvētku naktī.

Svētīgus Jums Kristus dzimšanas svētkus!

ROBERTS AKMENTIŅŠ, prof., Dr. theol.

Šogad fakultātē esam atvēruši magistratūru. Tajā astoņi cilvēki turpina mācības. Ir arī doma sagatavot maģistrus doktora disertācijām.

Ko jūs pats mācāt?

Jānis Sīkstulis: — Senebreju un aramiešu valodu. Tās ir galvenās mūsu avotu valodas, jo Vecā Derība ir senebreju un, daļēji, aramiešu valodā. Šīs valodas ir teoloģiskas disciplīnas, kuras nepieciešamas katram teologam, lai saprastu pirmavotus.

Kādi būs jūsu Ziemassvētki?

Jānis Sīkstulis: — Man tie atšķirsies no mūsu studentu Ziemassvētkiem, arī no lielākās daļas pasniedzēju svētkiem, jo neesmu garīdznieks. Neesmu iesaistīts arī kādā draudzes darbā. Man tie būs tikai ģimenes svētki. Teoloģijas studentiem un mācībspēkiem būs liels darbs un viņi būs noslogoti no svētku nedēļas sākuma līdz beigām. Taču par to tūlīt arī uzziņāsiet no pašiem studentiem.

Dace Jaunzeme: — mācos 3. kursā. Mani Ziemassvētki paies Jēkabpils un Krustpils draudzēs, jo dievkalpojumi būs vairākas dienas pēc kārtas. Ar ģimeni gan neiznāks būt kopā, jo manējie dzīvo Rīgā. Tas ir pārāk liels attālums, lai varētu izbraukāt. Šīs baznīcas dievkalpojums man dos piedzīvojumu, spēku un cerību. Novēlu, lai katrā mājā ienāktu šis prieks, Ziemas-

kopā, ir skaista eglīte, uzklāts galds, svinīgs noskaņojums. Prieks nāk no kaut kā cita. Ja skatāmies dabā, tad ar Ziemassvētkiem beidzas tumšākais un drūmākais laiks. Šajā dienā saņemam prieka vēsti, ka Dievs nāk pie mums. Viņš vēlas būt kopā ar mums tādēļ, ka mūs mīl. Ne tāpēc, ka mēs būtu labāki par citiem, ne tāpēc, ka to būtu pelnījuši, bet tāpēc, ka viņš mūs mīl un vēlas būt ar mums. Un es Ziemassvētkos pārdomāju, vai vēlos būt ar viņu. Man liekas, ka svarīgi draudzi pamudināt pārdomāt — vai mēs pieņemam šo prieka vēsti. Vai nākam tikai papriecāties un, prasti sakot, vienkārši pakāifot. Tādēļ vēlu, lai mēs ne tikai iededzinām svecītes eglītē un priecājamies, cik ir jauki un skaisti. Bet, ka savās sirdīs un dvēselēs ielaižam šo pasaules gaismu. Kā Jēzus sacīja: Es esmu pasaules gaishums. Kas man sekos, tas patiesi netaigās tumsībā, jo tam būs Dzīvības gaisma. Tas ir svarīgākais manā uztverē.

Ivars Jēkabsons: — Mācos 3. kursā. Šobrīd esmu komandēts uz Vangažu Evaņģēlisko bazīcu. Draudze ir atjaunota tikai kopš diviem gadiem, dievkalpojumi notiek reizi mēnesī. Taču atjaunojama ir ne tikai draudze, bet arī pati baznīca. Tur gandrīz ir aukstāks nekā ārā. Tas rada arī finansiālas problēmas. Vangažos man būs

dzies, bet pie visiem cilvēkiem. Draudze izaug tik liela Ziemassvētku laikā. Lai tas tomēr nebūtu tikai Ziemassvētku laika piedzīvojums. Bet, lai Ziemassvētki turpinātos visu cauru gadu. Un lai cilvēki saprastu, ka viņš nācis ne tikai priecāties, bet lai mums kalpotu un arī ciestu. Lai arī mēs saprastu savu jēgu, savas ciešanas, kādēļ Viņš ir atnācis šeit, kādēļ viņš ir piedzimis. Un tas nozīmē — kādēļ Viņš nomira. Novēlu vispirms to prieku, tad paskatīties uz noslēgumu un mēģināt to visu salikt kopā.

Ieva Kļaviņa: — Esmu 2. kursā. Ziemassvētkus pavadīšu Lazdonā — savā draudzē. Tas būs grūts laiks man, jo vajadzēs būt gan ģimenē, gan draudzē. Bet noteikti tas būs skaisti. Baznīcā man būs galvenokārt jādzied. Būs arī jāpalīdz mācītājam kristības dokumentu nokārtošanā. Tad, kad viss baznīcā apdarīts, varēs doties mājās un kravat koferus, lai dotos uz Minheni — Jaunā gada svinībām.

Vēlu, lai arī citi cilvēki, kas to vēl nav sapratuši, saprastu, kur ir tā vieta, kur mēs varam iegūt patiesu mieru. Ne tikai Ziemassvētkos, bet vispār mūsu dzīvē. Un kādu apmierinājumu dod šī Dieva vadība dzīvē, kādu piepildījumu tā var sniegt.

Teoloģijas fakultātē bija
MĀRA SADOVSKA

"ATBRAUCU, LAI STUDĒTU BALTISTIKU"

Mana sarunas biedrene šoreiz ir studente, kas no Vācijas ieradusies Latvijā, lai studētu LU, un šobrīd Rīgā ir nodzīvojusi tikai dažus mēnešus. Par to, kā nolēmusi braukt studēt uz Latviju, Antra Valla pastāstīja:

"Es studēju baltistiku Minsterē, Minsteres universitātes Baltslāvu seminārā. Tur apguvu latviešu un lietuviešu valodu, baltu salīdzināmo gramatiku, bet tieši valodniecībā netika sniegts vispār nekāds piedāvājums. Lai baltu filoloģiju apgūtu pilnīgāk un labāk sagatavotos savam maģistra darbam, nolēmu braukt studēt uz Latviju.

Dokumentus braukšanai sāku kārtot jau 1992. gadā ar DAAD (Deutsche Akademische Austausch Dienst) palīdzību. Pavisam braukšanai uz Austrumeiropas valstīm bija pieteikušies 67 cilvēki, bet uz Latviju bijām tikai 2 brauktgribētāji. Pirms tam piedalījāmies konkursā, kas arī izšķīra manu likteni. Atbrauca arī otrs students. Šķiet, pašreiz viņš studē Bioloģijas fakultātē.

— Kāpēc jūs izvēlējāties studēt tieši baltistiku?

Vispār ir bijušas ļoti daudzas dažādas intereses. Viens no iemesliem, kāpēc izvēlējos tieši baltu filoloģiju, bija arī tas, ka labi pārvaldu latviešu valodu (Vācijā tas ir retums) — mana māte ir latviete.

Nolēmu pamēģināt un domāju, ka iepatiksies. Viss latviskais mani vienmēr ir interesējis, it īpaši pēc tam, kad, Vācijā dzīvojot, radās reālāka iespēja kontaktēties ar Latvijas latviešiem.

— Kādus lekciju kursus jūs apgūstat LU?

Pārsvārā apmeklēju valodniecības lekcijas, arī lekciju kursu par folkloru. Vispār studiju sistēma Minsterē stipri atšķiras no studiju sistēmas LU. Šeit pastāv, ja tā var teikt, skolai līdzīgāka sistēma. Minsterē daudz zināšanu bija jāiegūst pašmācības ceļā. Neesmu pieradusi pie kontroldarbiem. Minsteres Uni-

versitātē bija jāgatavo referāts un īpašs mājas darbs semestra beigās. Šeit vienmēr jāgatavojas lekcijām.

— Cik ilgi domājat palikt Latvijā?

Domāju palikt un mācīties vienu akadēmisko mācību gadu. Tad braukšu atpakaļ uz Vāciju un gatavošu savu maģistra darbu. Pēc tam es labprāt brauktu uz Latviju atkal.

— Kas jums visvairāk patīk LU un vispār Latvijā? Un varbūt — kas nepatīk?

Par LU — ir ļoti interesanti studēt baltu filoloģiju tieši šeit. Latvijā apgūstu daudz jauna. Man ir arī ļoti labas attiecības ar fakultātes mācību spēkiem, it īpaši ar dekāni.

Latvijā man nepatīk klimats — šobrīd apkārtnē ir ļoti drūma un pelēka. Arī cilvēki neizturas tik brīvi un atrisīti kā Vācijā, ir atturīgāki. Studenti liekas diezgan nesabiedriski — par mani neviens it kā neinteresējas, man pašai kāds jāuzrunā, ja vēlos ko noskaidrot. Vācijas augstskolās par katru jaunatnācēju, kur nu vēl no citas valsts atbraukušu, interese ir ļoti liela.

— Un nobeigumā — pie kādas atziņas jūs Latvijā nodzīvojamajos mēnešos esat nonākusi?

Laikam jau galvenā iegūtā atziņa ir tā, ka cilvēks ļoti ātri pie visa pierod, pie jebkādam pārmaiņam.

Intervējusī **MAGDA RIEKSTIŅA**

SPECIĀLISTIEM UN STUDENTIEM

2) "Is Europe Losing Its Way?" 12.—19. 03. 94.

3) "Health Programs at the Community Level" 14.—21. 05. 94.

4) "America in Our Time" 28. 05. 94.—04. 06. 94.

5) "Do Films Matter? The Artistic, Political and Moral Impact of Film" 4.—11. 06. 94.

6) "American Foreign Policy: President Clinton and Beyond" 17.—24. 06. 94.

7) "Religion, Ethnicity and Self-Identity" 2.—9. 07. 94.

8) "Non-Governmental Organizations in Democratic Societies: Roles, Responsibilities, and Obligations" 10.—17. 07. 94.

9) "Transnational Law and Legal Institutions" 24. 07. 94.—05. 08. 94.

10) "Environment and Diplomacy" 3.—10. 09. 94.

11) "Beyond Child Survival: Promoting the Well-being of Young Child-

ren" 29. 10. 94.—05. 11. 94.

Interesentus lūdz pieteikties LU ĀSD līdz 17. 12. 93. Semināra organizētāji ieradīsies Rīgā 1994. gada sākumā, lai iepazītos ar pretendentiem.

LU ĀSD atrodas Raiņa bulv. 19, 143. kab., tel. 229885.

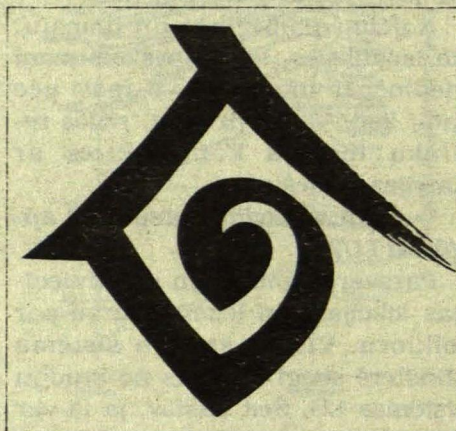
STARPTAUTISKAIS ĢIMENES GADS UN MĒS TRĪS JUBILEJAS: ANO, JUNESCO, FAO

Uz sarunu aicinājām Viļņā dzīvojošu juristu starptautiņnieku, ANO speciālistu dr. Alģimantu Krīgeri — grāmatas “Kas ir ANO?” autoru. Šajā izdevumā lasāmi statistikas dati arī par Latviju. Interesanti, ka Starptautiskajā ģimenes gadā likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” ģimenēm ar bērniem paredzēti atvieglojumi. Tāpēc līdz šim maksātos pabalstus valdība plāno atcelt. Pastāvēs izvēle — pabalsts vai mazāks nodoklis. Vienādi visiem — ministra vai bezdarbnieka bērni. Diemžēl.

— Rīgā, Viļņā, Tallinā un visās pasaules galvaspilsētās uzmanīgi vēro ANO Ģenerālās Asamblejas 48. sesiju, kas sākusies 1993. g. 21. septembrī, otrdien, plkst. 15 Ņujorkā un turpināsies līdz pat Ziemassvētkiem. 48. sesijā jau runāja Latvijas, Lietuvas un Igaunijas prezidenti, kā arī gandrīz visu pasaules valstu prezidenti vai premjeri. Kopš 1991. g. 17. septembra, kad Latvija tika uzņemta Apvienoto Nāciju Organizācijā, pasaule no ANO tribīnes arvien dzird Latvijas balsi. Jūsu grāmata “Kas ir ANO?” (“What is the United Nations?”) — pirmais izdevums, kurā ANO statistikas spoguļi redzam Latviju. Šajā grāmatā jūs atgādināt arī par tuvojošos ANO piecdesmit gadu jubileju, ko 1995. gadā atzīmēs visas valstis, visas tautas, visa cilvēce un pirmām kārtām diplomāti, politiķi, valsts un sabiedriskie, izglītības un zinātnes darbinieki. Atcerēsieties biogrāfiju arī FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations — Apvienoto Nāciju Pārtikas un Lauksaimniecības organizācija), kurai arī 1995. gadā paliks 50 gadu. Pēc gada — 1996. — svinēsīm UNESCO 50 gadu jubileju. Jūsu grāmata pievērsa uzmanību arī tam, ka pagājusi jau vairāk nekā puse no Pasaules Kultūras attīstības desmitgades (World Decade for Cultural Development, 1988.- 1997.). Kas pamudināja jūs ierasties Rīgā, iepazīties ar Latvijas Universitāti, tās Juridisko fakultāti un meklēt tulkotājus, kas jūsu otro grāmatu “ANO un mēs” (United Nations and We) iztulkotu latviešu valodā. Ja “ANO un mēs” Viļņā jau lasīs janvāra vai februāra mēnesī, vai varam cerēt, ka 1994. g. beigās to lasīs latviski?

— Atbildēdams uz jūsu jautājumiem, atceros 1992. g. decembri,

kad pirmajā “Kas ir ANO?” lappusē ierakstīju: “UNESCO Ģenerāldirektoram Dr. F. Meijoram — burvīgākajam spānietim, talantīgākajam eiropietim, kuru ciena visa pasaule” un

Ziemassvētku priekšvakarā, uzrakstījis UNESCO adresi, grāmatu aizsūtīju uz Parīzi. 1993. g. marta mēnesī saņēmu UNESCO Ģenerāldirektora Dr. F. Meijora vēstuli ar grāmatas raksturojumu. Drīz saņēmu atsauksmes arī no ANO Universitātes Padomes priekšsēdētāja prof. Dr. Džastina Torensa, kuru pieminu nodaļā “ANO Universitāte” (“The United Nations University”). Atsaukā arī Pasaules ekonomikas institūts WIDER (World Institute for Development Economics Research), kas ir ANO Universitātes daļa, un nopriecājos, ka ar manu grāmatu “Kas ir ANO?” iepazīstinās “WIDER Angļi”, kura pirmajā numurā tika apskatīta šī unikālā zinātnes centra 8 gadu darbība. Biju nedaudz pārsteigts, kad saņēmu vēstuli no Pasaules Bankas (World Bank), kuras prezidenta attēls būs publicēts manā otrajā grāmatā “ANO un mēs”.

— Tā kā šajā jūsu grāmatā ļoti svarīgu vietu ieņems nodaļa “Starptautiskais ģimenes gads” (“Internation-

ational Year of the Family”), sakiet, kas pamudināja ANO lielāku uzmanību pievērst ģimenei un tās problēmām?

— Meklēdami atbildi uz šo jautājumu, vispirms atcerāties Starptautisko invalīdu gadu (1981. g.), Pasaules novecošanas problēmu asambleju (1982. g.), Starptautisko jaunatnes gadu (1985. g.). 21. gs. sākumā pasaulē dzīvojošo cilvēku skaits, kuru vecums nepārsniedz 20 gadus, būs tāds pats kā visu planētas iedzīvotāju kopskaits 1950. gadā. Ik gadus visā pasaulē mirst ap 15 miljonu bērnu. Tiek īstenota Pasaules programma, lai palīdzētu invalīdiem, kas veido 15% no visiem pasaules iedzīvotājiem. ANO Ekonomiskās un sociālās padomes apkopotā informācija un sagatavotie dokumenti pamudina ANO Ģenerālo Asambleju 44. sesijas 78. plenārsēdē pieņemt rezolūciju 44/82 “Starptautiskais ģimenes gads”. Tās pamatā — Vispārīgā cilvēktiesību deklarācija, starptautiskais ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību pakts, sociālā progresa un attīstības deklarācija, Nairobi perspektīvās stratēģijas sievietu stāvokļa uzlabošanai. Rezolūcijā 44/82 “Starptautiskais ģimenes gads” ir formulēti valstu valdību uzdevumi ģimenes problēmu risināšanas un ģimenes zinātnisko pētījumu jomā. Īstenojot Starptautiskā ģimenes gada programmas, visu ANO sistēmas 16 specializēto organizāciju darbības koordinēs ANO Vīnes nodaļa (United Nations Office at Vienna) un tās ģenerāldirektors (redzat attēlā). ANO Vīnes nodaļā strādā Starptautiskā ģimenes gada sekretariāts. Šeit ziņas saplūst gandrīz no visu pasaules valstu Starptautiskā ģimenes gada Nacionālajām komitejām. Novēlu, lai šāda komiteja būtu arī Latvijas Universitātē. Kad, kam un kādā veidā var palīdzēt Starptautiskā ģimenes gada sekretariāts, stāsta ANO Vīnes nodaļas izdodamais žurnāls “Ģimene” (“The Family”).

No lietuviešu valodas tulkojusi
LAIMUTE BALODE (ZA Latviešu valodas institūts)

Dekānu novēlējumi studentiem, kolēģiem un darbiniekiem Jaunajā gadā.

**Filoloģijas fakultātes dekāne
DACE LŪSE:**

— Izturību saviem kolēģiem un jaunu dzīves izpratni.

**Bioloģijas fakultātes dekāns
VILNIS EGLE:**

— Jaunā gadā visiem vēlu domās un darbos stāvēt uz zemes!

Juridiskā fakultāte un JĀNIS VĒBERS novēl visam Latvijas Universitātes kolektīvam veiksmīgi izglītot savus studentus, lai tāpēc mazāk būtu strīdu. Lai to izšķiršanai pietiktu ar to juristu skaitu, ko Juridiskā fakultāte spēj sagatavot.

Vadības un ekonomiskās informātikas fakultātes dekāns MĀRIS PURGAILIS:

— Studentiem — grūtas, interesantas un vērtīgas nodarbības semestra laikā un vieglas biļetes eksāmenos. Pasniedzējiem — izturību sagaidīt LU arī 1995. gadu.

**Kīmijas fakultātes dekāns
JĀNIS DRĒĢERIS:**

— Lai ikviens Jauno gadu sagādātu savā ģimenē. Lai Universitātē studenti iegūtu arī garīgo izglītību. Lai pasniedzēji būtu arī garīgi apveltīti!

Vēstures un filozofijas fakultātes dekāne VIJA DAUKŠTE:

— Visiem Jaunajā gadā savstarpēju iecietību un laipnību, jo tas neko nemaksā. Tas ir ļoti maz un tajā pašā laikā ārkārtīgi daudz, lai normalizētu mūsu sabiedrību.

**Pedagoģijas fakultātes dekāns
OSKARS ZĪDS:**

— Jaunajā gadā studentiem, pasniedzējiem un darbiniekiem vēlu darba mīlestību, atbildību par saviem darbiem, sapratni un iejūtību vienam pret otru. Apzināties, ka tikai paši varam sasniegt to mērķi, kas ir kopīgs Universitātei un visai Latvijai.

Fizikas un matemātikas fakultātes dekāns OJĀRS JUDRUPS:

— Pricīgus Ziemassvētkus un Laimīgu Jauno gadu! Novēlu visiem labu veselību, patīkamu darbu un katram zināt savu mērķi dzīvē

un to sasniegt!

**Svešvalodu fakultātes dekāns
EDGARS OŠIŅŠ:**

— Neskatoties uz arvien pieaugošām grūtībām: gan dabīgām, gan mākslīgām, gan finansiālām, gan politiskām, saglabāt arvien spēcīgāku ticību Latvijas Universitātes un Latvijas izglītības sistēmas gaišai nākotnei.

**Ģeogrāfijas fakultātes dekāns
JĀZEPS JANKEVICS:**

— Cilvēks tiecas uz kādu gara acīm skatītu apvārsni un pēkšņi viņam šķiet, ka tieši naudas lādīte atvieglos viņa soli. Viņš sper pirmo soli sāņus un nepamana, kā nogājis no ceļa, kā skatienam pazūd ilgotā vaduguns. Ļoti ilgotais ir iespējams, ja vien tam ticam un neaizmirstam. Mums katram vajag izkopt savas spējas fantazēt. Zenta Mauriņa "Domu varavīksnē" raksta: "Cilvēki bez fantāzijas pielīdzināmi nepabeigta mājai, kuras logi un durvis aiznagloti dēļiem: neviens šai mājā nevar ienākt, un arī debesu gaisma tur ne dienu, ne nakti nevar iespidēt. Cilvēku, kam nav fantāzijas, iespaido tikai tas, ko var rokām taustīt, svērt un mērīt".

Novēlu studentiem un pasniedzējiem priecāties par katru īso laimes mirkli, par katru niansīti, kas piedod mūsu dzīvei krāsas. Daudz radošas veiksmes darbā un mācībās, labu veselību un laimi.

**Ekonomikas fakultātes dekāns
OJĀRS DANOVSKIS:**

Jaunajā gadā Jums —
mani mīlie studenti,
gudrie mācību spēki,
čaklie darbinieki —

šajā, mūsu Valstij tik izšķirošajā brīdī novēlu, kā tiešā, tā pārnestā nozīmē, vēsu prātu, karstas sirdis un siltas kājas.

Sev — novēlu dzejnieka
O. Vācieša dzejas rindas

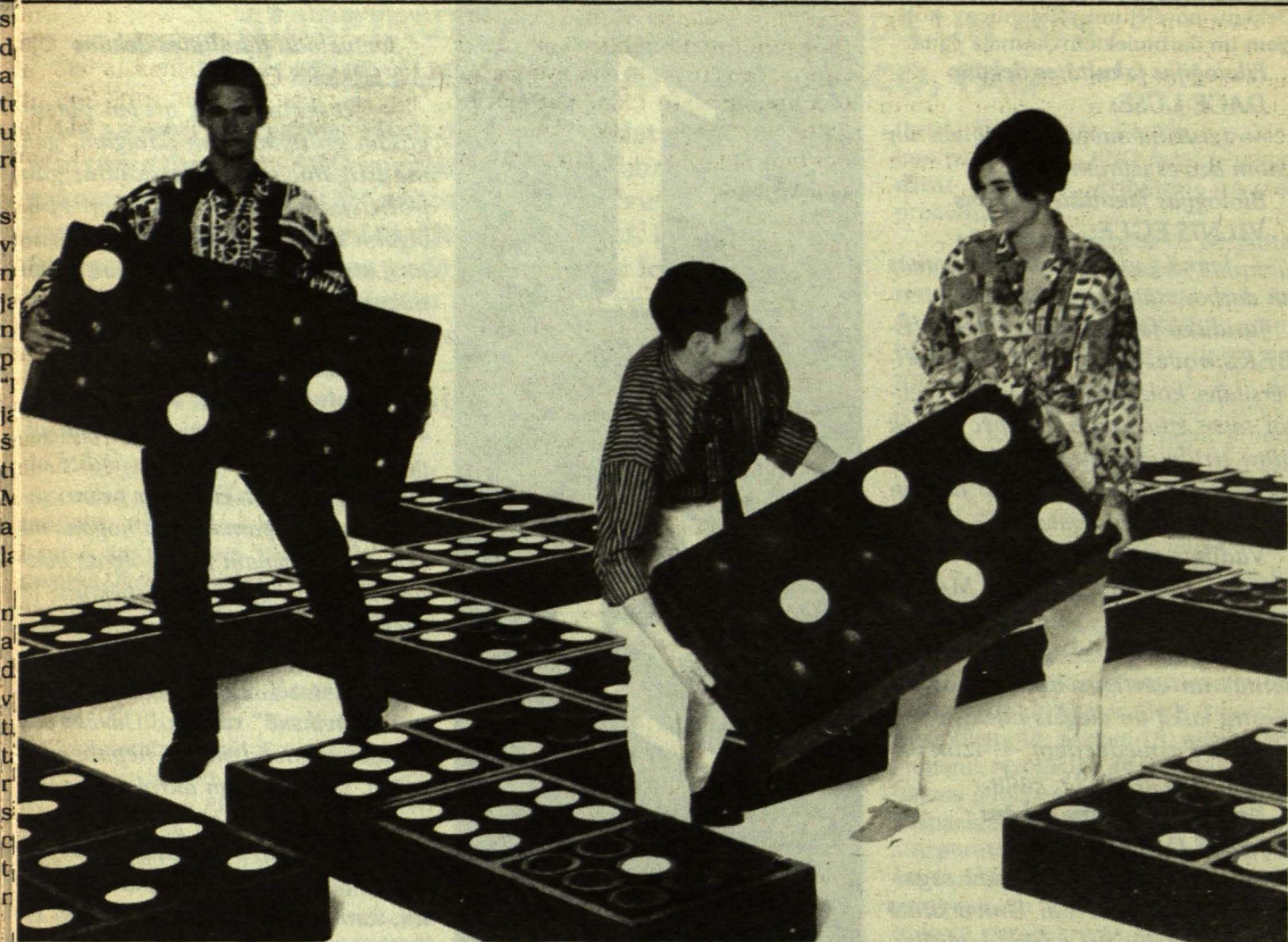
Mani mācīja visi.

No visiem iemācījos.

Tagad mācīšu citus.

Lai visi redz, ko nemāku.

Laimīgu, panākumiem bagātu un pricīgu Jauno gadu visiem!

AKADĒMISKAIS KREDĪTS — SKAITĻI, KAS SAKA SAVU VĀRDU

Latvijas Universitātes Mācību daļa un Baltijas Akadēmiskais centrs organizēja tikšanos ar Fulbraita lektoru RTU, profesoru Dr. Gundaru Ķeniņu - Kingu, lai runātu par akadēmiskās kreditēšanas sistēmas principiem un lietošanu.

— ASV kredīts nav universāla vienība, kas derētu kā nauda, pamēģinot laimi dažādās skolās. To piešķir par konkrētu darbu tikai konkrētā skolā.

Akadēmiskā kredīta koncepcijas izveidošanās saistāma ar angļu - sakšu augstākās izglītības izveidošanos viduslaikos. Šajā laikā pirmās koledžas, varētu teikt pirmās mācības iestādes augstākās sabiedrības jaunekļiem bija domātas vispārējai izglītībai, atstājot tālākās profesionālās studijas speciālām, profesionālām teoloģijas, tieslietu, medicīnas un filozofijas fakultātēm universitātēs. Koledžu nolūks bija sagatavot studentus savai kārtai

atbilstoši dzīvei.

Tā kā sākumā lielās kursu programmas bija sadalītas pa gadiem, tad Amerikā drīz izveidojās priekšmetu klasifikācija, kas vēl šodien tiek sadalīta pirmā gada, otrā gada, trešā gada un ceturtā gada mācībās. Ievērojot šādu klasifikācijas principu, vēl šodien studenti mācās pirmā gada ("freshman"), otrā gada ("sophomore"), trešā ("junior") un ceturtā gada ("senior") klasēs. Garām ejot piezīmēsim, ka augstākās studijas pēc vācu universitāšu parauga Amerikā un Kanādā izveidojās vēl nesen, faktiski pēdējo simt gadu laikā. Džona Hopkina Universitāte bija pirmā šāda veida iestāde

Amerikā.

Izveidojās mācību galvenās plūsmas, respektīvi, disciplīnas, un radās Amerikai īpatnējais mācību struktūru sadalījums obligātos vispārēji izglītojošos priekšmetos, obligātos specializētos priekšmetos, vispārējas izvēles priekšmetos un izvēles priekšmetos speciāliem akadēmiskiem un profesionāliem nolūkiem.

Lai atvieglotu studentu pašu sava darba plānošanu, un lai uzlabotu administratīvo praksi koledžās un universitātēs, Amerikā izveidojās akadēmisko kredītu sistēma. Tā vispirms palīdz aiziet no pilnīgas obligātu priekšmetu sistēmas, un tā arī atļauj radīt jaunas mācību struktūras dažādiem nolūkiem. Galvenām kārtām, akadēmisko kredītu sistēma ļauj ātri pielāgoties jauniem apstākļiem un prasībām. Stabilitāti šīm programmām dod obligātie priekšmeti, bet pārmaiņām var izmantot brīvi izvēlamos priekšmetus.

Akadēmiskais kredīts Amerikā ir viena konkrēta akadēmiskās programmas daļa. Ja sagaidām, ka students iegūs savu bakalaura grādu četru gadu pilna laika studiju beigās ceturtā gada pavasara semestra beigās, tad varam pieņemt, ka viņam šajā laikā sekmīgi ieskaitīti pieprasītie 120 semestra kredīti. No tiem tas būs ieguvis apmēram 30 semestra kredītus gadā, ļoti iespējami 15 semestra kredītus semestrī.

Akadēmiskie kredīti ir vienkārši šo akadēmisko darbu sadalījumi atsevišķās vienībās. Praktiski šis students būs pavadījis lekcijās un laboratorijās apmēram 15 stundas nedēļā, cenšoties iegūt labvēlīgas 15 kredītu ieskaites vairākos priekšmetos, varbūt šādā vai līdzīgā sadalē:

Angļu valodā un literatūrā 3 stundas, kredīti;

Ekonomikas pamati 3 stundas, kredīti;

Finansu grāmatvedība 4 stundas, kredīti;

Ķīmijas pamatkurss 4 stundas, kredīti ar papilddarbiem;

Higiēnas mācība 1 stunda, kredīts.

Studentu darbu pārskatos ("transcripts") universitātes kanceleja arī uzskaitīs studenta sekmes apmēram šādā veidā:

Kopā šajā semestrī 15 semestra

kredīti, pieklājīgā caurmēra atzīme B, iegūto kredītpunktu skaits 15 ar caurmēra vērtību 3. Šis transkripts ir kumulatīvs un rāda visu mācību gaitu līdz grāda piešķiršanai. Studentam šajā sistēmā jāizvairās no nesekmīgām atzīmēm. Ja tās atstāj neuzlabotas, tad tās novelk caurmēra atzīmes uz leju, pie kam D atzīme (divnieks) var tikt ieskaitīta pabeigto priekšmetu sarakstā, bet nav pietiekama zināma grāda iegūšanai. Pilnīgi nesekmīgā atzīme E jeb F (kādreizējais Latvijas vieninieciņš) ir īsti atsverams tikai ar A (Latvijas piecinieku), piemēram, $4(A) + 0(F) = 2(C)$.

Reizi semestrī students ar savu padomnieku pārskata darba sasniegumus, veiksmes un trūkumus, salīdzinot veikto ar nākotnes plāniem, un vienojas par tālāko. Visumā Amerikā cenšas studentu noturēt mācībās, kur tam veicas. Nesekmīgos parasti cenšas novirzīt uz cita veida mācībām. Tā kredītu pārskats kļūst gan par ļoti nozīmīgu sasniegumu dokumentu, gan līdzekli studentam atrast savu īsto vietu Amerikas akadēmiskajā pasaulē.

Te gribu uzsvērt, ka nekādā gadījumā nevar pieņemt, ka katras universitātes piešķirtie kredīti ir vienādā svarā pašā universitātē, vai tos salīdzinot ar citiem kredītiem, kas pie-

šķirti citur. Tajā pat Oregonas Universitātē neviens nopietni nedomāja ka labā atzīme higiēnas mācībā īsti līdzvērtīga citām augstām atzīmēm. Tomēr Amerikā nav pieklājīgs izsacīties par kolēģu priekšmetiem un viņu mācību metodēm.

Visumā kredītu sistēma noder visvairāk studentam pašam, plānojot savu darbu un šos plānus pa laiku mainot. Universitātē pašā šī sistēma ļoti noder operatīvai plānošanai un mācību spēku darba sadaļai. Vēl tālāk, šo sistēmu var pielietot budžeta aprēķiniem un administratīviem plāniem un darbības kontrolei. Bet šī prakse jau attālināta no tā, ko šodien gribam paveikt.

Sistemātiskā darbā ir jāiegūst piemēram, 2,5 punktus ar A un B atzīmēm, pretējā gadījumā bakalaura grādu neiegūst. Citur vēl eksistē jošā noslēguma pārbaude, t. i., bakalaura tēzes, pēc profesora domām ir mulķīga un nevajadzīga. Kā teica G. Ķeniņš-Kings: nav ko niekoties.

Biznesa pārvaldes skolā ir aprēķināts, cik mācībaspēki ar doktoru kvalifikāciju nepieciešami, lai apmācītu noteiktu studentu skaitu. Būtu gadījumi arī Amerikā, kad vakarmiecus apmāca (drīzāk nosit laiku) ne kvalificēti lektori, bet kā teica profesors — ne visi seski var mācīt.

Tātad jāprot mācīt un mācīties!

P. S. Ja vēlaties saņemt plašāku informāciju par augstākās izglītības un zinātnisko grādu programmām ASV, lūdzam griezties BALTĪJAS AKADĒMISKAJĀ CENTRĀ, Rīgā, Kaļķu ielā 1, 222. telpā, tālrunis 212174.

Tikšanās reizē klāt bija
ILZE BRINKMANE

Fall Semester, 1993 John J. Doe, Nr. 111-26-3333				
Course Number	Course Description	Credits	Grade	Grade Points
101	English Literature	3	A	12
101	Econ. Microeconomics	3	B	9
201	Bus. Financial Accounting	4	B	12
121	Chem. Inorganic Chemistry	4	C	8
100	Health Basic Health	1	A	4

ua **KORPORĀCIJAS**

BALTS SNIEGS UN MŪZIKA

Latvijas valsts 75 gadi. Lielajā aulā ienes korporāciju karogus. "Lettonijas" filistrs Apals klātesošos uzrunā ar lasījumu "Ceļā uz Latviju". Viņaprāt, latviešiem jāapzinās sava identitāte, jo neviens nerūpēsies par Latviju, izņemot tās pilsoņus.

Skan vijoles, klavieru solo, dzied

Bruno Egle un Rudīte Zariņa. Dzirdam "Lettonijas" filistra Marģera Zariņa dziesmu, prezidija konventa koris visiem atsauc atmiņā kādreizējā konservatorijas rektora Jāzepa Vītola muzikālo un dzejnieka Akuratera rakstisko veltījumu studentijai.

Atturīgi grīdu skar kāju šviko-

ņa — atzinība māksliniekiem, un svinīgā atcere beidzas ar studentu himnu "Gaudeamus".

Pār Latviju nolaidies balts sniegs — ir 1993. gada 19. novembris.

1993. gads RĪGAS TEHNISKAJĀ UNIVERSITĀTĒ

Iepazīstinām ar kaimiņaugstskolas Rīgas Tehniskās universitātes rektora akadēmiķa Egona Lavendļa rīcības programmu, lai salīdzinot varētu vērtēt augstākās izglītības situāciju Latvijā.

Sīdienes analīze jāuzsāk ar ļoti triviālu patiesību — esam citos apstākļos. Ja agrāk visu noteica Valsts plāns — gan uzņemamo skaitu, gan sagatavojamo inženieru skaitu gadā un bija grūtības ar nesekmīgo studentu atskaitīšanu, tad šodienas apstākļos darbojas primitīvā tirgus ekonomikas formula:

pasūtījums — darbs — ienākums.

Pasūtījums būtu jāizdara valstij, vadoties no pieņemtās reālas zinātniskas prognozes. Tāda pasūtījuma šodien nav. Ir zinātniskā prognoze par augstāko izglītību, kas izstrādāta RTU pirms diviem gadiem, taču tā palikusi bez alternatīvas (eksistē vēl tikai dažas prognozes, taču tās balstās uz subjektīvām emocijām). Bet arī šī prognoze oficiāli nav pieņemta. Tādēļ šodien uzņemamo skaitu pie-saka katra augstskola pati. (Mēs pie-teicām 1700.)

Visā pasaulē nemitīgi krīt inženierzinātņu popularitāte jaunatnes vidū, jo mācīties ir grūti, darbs ir smags un ļoti atbildīgs, kaut arī ļoti apmaksāts. Mēs esam centušies savu popularitāti celt, atverot RTU durvis — patlaban, izņemot dažas specialitātes, uzņemam visus, kas varēja izrēķināt četrus uzdevumus no desmit.

Mūsu darbs ir inženieru sagatavošana un zinātne. Viens virziens, kā sagādāt sev plašāku darba lauku, ir pēcdiploma apmācība jebkurā līmenī — tehniķa, maģistranta, doktoranta, ja tikai tiek dots kaut kas jauns. Rīga šodien ir pilna visādiem dažādas kvalitātes kursiem, sevišķi biznesa jomā, kuros par milzu naudu cilvēki var iet mācīties. RTU šajā virzienā vēl darījusi ļoti maz, mēs varētu daudz, daudz vairāk, jo RTU gods un popularitāte ir pietiekami liela. Otrs vēl neizmantotais darba virziens mūsu speciālistiem varētu būt arī vidējā speciālā izglītība.

Ienākums pamatā mums ir no valsts budžeta piešķirtais algu fonds, no kura atkarīgs darba vietu skaits un katra algas lielums. Šogad Senāts nolēma, ievērojot LR AP apstiprināto RTU satversmi, atļaut noteikt algu "griestus" pašiem RTU struktūrvienību vadītājiem valsts noteiktā

algu fonda robežās. Taču šis fonds ir atkarīgs no pasūtījuma, t. i., uzņemamo skaita.

Vairāk jācenšas izmantot otru ienākumu avotu — īpašumu, kuram savukārt varam izdalīt divas formas: intelektuālo īpašumu (to, kas mūsu galvās) un nekustamo īpašumu (kustamā mums tikpat kā nav). Lai būtu darbs un maize, mums jādomā par jaunuzņemamo skaita palielināšanu.

Uzņemšanas rezultāti

Interesanti salīdzināt pēdējo četru gadu uzņemšanas rezultātus. Līdz 1990. gadam uzņemto skaits ir tradi-

sturo tālāk mācīties gribētājus, jo visu laiku uzņemam ierobežotu skaitu tehnikumu absolventu. Redzam arī, ka neklātne pamazām "izmirst", šogad tā ir tikai par maksu.

Pa profilēm šīgada "pozitīvie varoņi" ir datorzinātnes un ekonomika. Jāatzīmē, ka datorzinātnes ir vienīgās, kur visu laiku uzņemamo skaits ir audzis. Zaudētāji ir trīs mūsu lielākie studiju profili — (būvniecība, elektrozinības, mehānika) — un ķīmija. Ja agrāk tehnoloģiskajās zinātnēs uzņemam ap 1500 un šogad tikai ap 600 (nedaudz vairāk par trešdaļu), tad šie skaitļi ir rūpīgi jāpārdomā.

Interesanti atzīmēt, ka šodienas uzņemšanas skaitļi ar 90% precizitāti sakrīt ar RTU augstākās izglītības

STUDENTU UZŅEMŠANA

(Kopā / Latviešu plūsmā)

	1990.	1991.	1992.	1993.
Arhitektūra	<u>31/31</u>	36/36	<u>36/36</u>	32/32
Būvniecība	<u>367/247</u>	258/135	240/131	<u>119/94</u>
Datorzinātnes	<u>107/43</u>	111/62	125/69	<u>181/142</u>
Elektrozinības	<u>553/259</u>	400/172	491/190	<u>164/118</u>
Ekonomika	115/65	134/85	<u>348/133</u>	265/173
Ķīmija	108/32	81/32	<u>139/55</u>	<u>47/35</u>
Mehānika	500/241	466/183	616/262	<u>250/147</u>
Kopā:	<u>1781/918</u>	<u>1486/705</u>	<u>1995/876</u>	<u>1058/741</u>
Tajā skaitā no:				
vidusskolām	1453	1194	1721	774
tehnikiem	328	292	274	284
Neklātņieki	251	180	202	113

cionāls, valsts plāna noteikts stabils skaitlis 1800. 1990. gadā uzņemto skaits latviešu un krievu plūsmā ir 918 un 863; 1991. gadā — 705 un 781 (šie skaitļi raksturo laiku — sāka šķobīties vecā sistēma un parādījās inženierzinātņu nepopularitāte, kopā uzņemam "tikai" 1486 studentus); 1992. gadā — 876 un 1119 (šajā gadā atvērām durvis jaunatnei, ieviešot bezkonkursa uzņemšanu, kā rezultātā vienīgie bijušās PSRS teritorijā palielinājām uzņemto skaitu, citi to bija par ceturto daļu samazinājuši); 1993. gadā — 741 un 317, t. i. kopā 1058. Kā redzams, latviešu plūsmā skaitlis ir stabils, tie ir tie gribētāji un varētāji pie mums mācīties.

Līdz šim neesam analizējuši, no kādām mācību iestādēm nāk mūsu reflektanti. Tehnikumus beigušo skaits šajā tabulā objektīvi nerak-

prognozē paredzētajiem! Tāpat prognoze bijusi objektīva, jo iegūta pēc analogijas metodes, analizējot 40 pasaules valstu pieredzi šajā jomā, nevis meklējot atbilstību pašreizējai Latvijas tautsaimniecībai un tās slidenajām prognozēm. Izglītības prognozi ir jāprot noteikt desmit līdz piecpadsmit gadus uz priekšu.

Un vēl kāda būtiska likumsakarība: ja uzņemto skaits no 1500 noslīdējis uz 600, tad apmēram divām trešdaļām no mācībaspēkiem jāprot *pasniegt arī ko citu! Jau pāris gadus atpakaļ* griezos pie kolēģiem ar priekšlikumu no tehnoloģijas pāriet uz ražošanas vadību un uzņēmējdarbību, bet mūsu kolēģi uz pārkvalificēšanos bijuši ļoti inertī. Pašreizējos apstākļos prasība pārkvalificēties ir vēl aktuālāka.

JĀTNIKS BEZ GALVAS JEB VĒLĒSIM VESELĪBU

LU izdevusi J. Krūmiņa grāmatu "Iedzīvotāju mūža ilgums – tendences un palielināšanās problēmas".

Ziemas saulgrieži ir laiks, kas mudi-
na mūs izvērtēt sasniegto, ielūkoties nā-
kotnē un izteikt dažādus novēlījumus.
Visbiežāk mēs vēlam labu veselību, ilgu
mūžu un tikai pēc tam visu pārējo.

Tautas veselību nosaka vairāki fakto-
ri: medicīnas attīstības un tautas mate-
riālās labklājības līmenis valstī, veseli-
bas aprūpes organizācija, apkārtējās vi-
des stāvoklis, vispārējais un sanitārās
kultūras līmenis u.c.

Jā, bet kāds tad ir mūsu veselības li-
menis Latvijas Republikā? To nevar
raksturot ar vienu skaitli. Parasti tau-
tas veselību raksturo trīs rādītāju gru-
pas: 1) fiziskā attīstība, 2) saslimstība
un 3) mirstība. Katrai no tām ir savas
priekšrocības un trūkumi.

Fiziskās attīstības rādītāji (augums,
svars u.tml.) nebalstās uz masveida
statistiskās novērošanas datiem, izne-
mot jaundzimušos, skolēnus, jaunie-
saucamos armijā un dažas citas iedzi-
votāju grupas. Šie rādītāji iedzīvotāju
veselību raksturo netieši un to izmaiņas
parasti notiek tikai ilgākā laikā. Atcerē-
simies, piemēram, akcelerācijas proce-
su cilvēces evolūcijas gaitā.

Arī saslimstības rādītāji nav visai pre-
cīzi. Tos ietekmē vairāki subjektīvi ap-
stākļi: veselības aprūpes organizācija un
pieejamība, iedzīvotāju vēlme griezties
pie ārsta vai ārstēties pašam mājā u.tml.
Saslimstības rādītājus var lietot, ja labi
organizēta medicīniskā statistika, kas
vienu un to pašu slimību neuzskaita kā
jaunu saslimšanas gadījumu vairākkārt.

Visprecīzāk tautas veselību raksturo
iedzīvotāju mirstība, aktīvās dzīves un
vispārējais mūža ilgums. Šie rādītāji
balstās uz pilnīgas statistiskās novēro-
šanas datiem un vien — nozīmīgi rak-
sturo patoloģisko procesu vai nelaimes
gadījumu galarezultātu — nāvi, saistot
tās izpēti ar tādiem svarīgiem sociāli de-
mogrāfiskiem un dzīvotspējas rādītā-
jiem kā dzimums, vecums, nodar-
bošanās, dzīvesvieta, nāves cēlonis u.c.

Kā ir izmainījušies Latvijas iedzīvotā-
ju vitalitātes rādītāji pēdējos gados?
Visprecīzāk uz šo jautājumu sniedz
atbildi dati par jaundzimušo paredzamo
mūža ilgumu, jo to neietekmē iedzīvo-
tāju vecuma sastāvs, izmaiņas dzim-
stībā un migrācijas procesos. Pēc sa-
stinguma perioda no sešdesmito gadu
vidus līdz septiņdesmito gadu beigām
un pēc neliela pieauguma astoņdesmito
gadu vidū no jauna iezīmējusies izteikta

SANDIJA SEMJONOVA foto

paredzamā mūža ilguma lejupslide.
Kopš 1989.gada vīriešu mūža ilgums
Latvijā samazinājies par divarpus ga-
diem, sieviešu — par nepilnu gadu.

Trīsdesmitajos gados Latvijā tas bija
augstāks nekā vairākās Austrumeiropas
valstīs (Bulgārijā, Čehoslovākijā,
Polijā, Ungārijā), Dienvideiropas valstīs
(Griekijā, Itālijā, Portugālē, Spānijā) un
aptuveni atbilda tā līmenim Austrijā,
Beļģijā, Francijā un Somijā. Šobrīd pēc
vīriešu mūža ilguma (63 gadi) mēs esam
Eiropas valstu saraksta lejasgalā, kon-
kurējot ar tādām valstīm kā Turcija un
Krievija. Pēc sieviešu mūža ilguma
(74 gadi) nelabvēlīgāka situācija kā pie
mums vēl ir tikai dažās Eiropas valstīs
(Rumānijā, Ungārijā u.c.).

Pēdējos gados mirstība pieaugusi vi-
sos vecumos, sevišķi brieduma gados
(35 — 54 gadi). Visstraujāk to sekmē-
jušas asinsrites sistēmas slimības,
traumas un nelaimes gadījumi. Tikai
1992. gadā vien šie divi cēloņi samazi-
nājuši vīriešu mūža ilgumu Latvijā gan-
driz par vienu gadu.

Šogad nelabvēlīgā virzība turpinās —
tikai desmit mēnešos vien Latvijā miruši
par trīs tūkstošiem cilvēku vairāk nekā
pagājušogad. Mirušo skaita pārsvars
pār dzimušo skaitu līdz novembrim sa-
sniedzis deviņus tūkstošus. Īpaši strau-
ji palielinājies nedabiskā nāvē mirušo
skaits. Šogad no janvāra līdz septem-
brim vīrieši no dažāda veida nelaimes
gadījumiem miruši pie mums biežāk ne-

kā no ļaundabīgiem audzējumiem (vēža) un
sievietes gandrīz tikpat daudz. Pašnāvi-
bas izdarījuši vairāk nekā astoņsimt cil-
vēku jeb vidēji trīs vienā dienā.

Var droši apgalvot, ka ekonomisko
krīzi valstī papildinājusi demogrāfiskā
krīze. Precīzāk sakot, pirmā saistībā ar
sociālo nestabilitāti izraisījusi otro. Šāda
situācija radikālu sociāli politisku pār-
kārtojumu laikā pasaules vēsturē nav
unikāla parādība. Praktiski visas Aus-
trumeiropas valstis pārdzīvo kaut ko li-
dzīgu. Pie tam jāņem vērā, ka tautas ve-
selības stāvokļa relatīva pasliktināšanās
tajās aizsākās jau agrāk. Mūsdienās
straujas un būtiskas izmaiņas veselības
rādītājos nevar panākt ar relatīvi lētiem
un ātriem pasākumiem (iedzīvotāju vak-
cināciju, straujām pretalkohola kampa-
ņām u.tml.). Jāmaina attieksme pret ve-
selību visos līmeņos — valsts, pašval-
dību, veselības aprūpes kā svarīgas soci-
ālās sfēras nozares, ģimenes un
atsevišķa individa līmenī.

Veselībai no sociālas vērtības, ko
mums nodrošina vai gluži pretēji — ne-
nodrošina labāka vai sliktāka partija vai
valdība jāklūst par mērķtiecīgu valsts so-
ciālās sfēras prioritāti (apdrošināšanas
medicīnas, apkārtējās vides aizsardzības
u.c. pasākumu konsekventa realizēšana).
Lai to paveiktu, jāmainās arī cilvēkiem,
galvenokārt viņu attieksmei vienam pret
otru un attieksmei pret savu veselību.

Latvijas valstiskās neatkarības iezīme ir ārējās politikas un stratēģijas izveide, diplomātisko attiecību veidošana, starptautisko pozīciju nodrošināšana u.c. Latvijas ārpolitiskos uzdevumus var risināt tikai akadēmiski izglītoti un profesionāli sagatavoti cilvēki.

Latvijas Universitātē pastāv vairākas struktūrvienības, kas nodarbojas ar starptautisko attiecību speciālistu sagatavošanu. Kā tām visām kopā veicas?

LAIKS RĀDĪS...

STARPTAUTISKO ATTIECĪBU INSTITŪTS (vad. prof. J. Bojārs) pastāv piekto gadu un ir pirmā mācību iestāde Latvijā, kas domāta starptautisko attiecību studijām. Institūts uzņem cilvēkus ar jau pabeigtu augstskolas izglītību. Starptautisko attiecību institūts ātri norientējās pārkārtošanās sākumā.

guva arī I. Godmaņa valdības atbalstu un varēja izveidoties kā iestāde, kas isā laikā sagatavoja ārlietu speciālistus. Kā teica prof. J. Bojārs:

“Mums bija steidzīgi jā-

gatavo jauni kadri.”

Diemžēl rodas ba-

žas, vai jebkurš

augstskolu

beigušais

speciālists

(piemē-

ram,

fizkul-

tūrietis,

ķīmiķis

u.c.), kurš nav

pamatīgi studējis

starptautisko attiecī-

bu akadēmiskos priekš-

metus, tos var “izskriet

cauri” vienā gadā, noklausoties

institūta auditoriju nodarbī-

bās pamatkursu un saņemt pilnvēr-

līgu maģistra grādu starptautiska-

jās attiecībās. Vai viņus varēs saukt

par maģistriem starptautiskajās at-

tiecībās vārda tiešā nozīmē? J. Bo-

jāra kungs uzskata — ja ir vajadzīgi

speciālisti, kas pārzinātu ārējo situ-

āciju un gribētu darboties starptau-

iskajā arēnā, tad šis pieprasījums

r jāapmierina. Droši vien. Cerēsim,

ka viņi kā speciālisti darbosies sa-

ras profesionālās ievirzes ietvaros

piemēram, starptautisko attiecību

naģistri — fizikultūrieši ar fizikultū-

u, Mākslas Akadēmiju beigušie

starptautisko attiecību maģistri — ar mākslas darbu popularizēšanu ārzemēs, LLU mežsaimnieki — starptautisko attiecību maģistri ar kokrūpniecību un tās problēmām strapval-

stu limeni u.c.).

Lekcijas in-

stitūtā lasa

Latvijas

Uni-

ver

starptautisko ekonomisko attiecību specialitātes bakalaura grādu. Jau nājiem bakalauriem būs iespēja Starptautisko Attiecību Institutā, ar kuru Starptautisko ekonomisko attiecību katedra kooperējas, iegūt maģistra grādu savā specialitātē. Lielākā daļa mācību spēku ekonomiskajā zinātnē ir no Starptautisko ekonomisko attiecību katedras. Doc. Ē. Šumilo ir pateicīga viņiem par to, ka, strādājot darbu ar daudz augstāku atalgojumu, mācību spēki, tādi kā G. Vasks, V. Vitolinš,

I. Šteinbuka u.c., nāk strādāt Universitātē vismaz uz pusslodzi, uzskatot šo darbu par savu hobiju.

Vēstures un filo-

zofijas fakultātē

ceturto gadu

pastāv PO-

LITIKAS

ZINĀT-

NES KA-

TEDRA (vad.

doc. A. Runcis),

otro gadu —

STARPTAUTISKO

ATTIECĪBU STUDIJU

CENTRS (vad.

doc. K. Daukšts). Divus

gadus tiek uzņemti studenti

bakalaura studijām.

Pagaidām Politikas zinātnes katedra gatavo maģistrus no tā sauktajiem nespeciālistiem politoloģijā. Notiek sadarbība ar Starptautisko Attiecību Institutu, tā kā daži katedras mācību spēki lasa lekcijas arī institūta auditorijās. Kā uzskata doc. A. Runcis, pašlaik Politikas zinātnes katedra un Starptautisko Attiecību Institutā nedublējas, jo politologi apgūst daudz fundamentālākas, dziļākas zināšanas, to pierāda arī politologu akadēmisko priekšmetu saraksts:

si-
tātes
mācību
spēki, augsti
kvalificēti speci-
ālisti, kas darbojas
starptautiskās tirdz-
niecības, ekonomikas un juridisko
zinātņu sfērās, kā arī vieslektori no
ārvalstīm. Līdzīga situācija ir arī ci-
tās LU struktūrvienībās, piemēram,
STARPTAUTISKO EKONOMISKO
ATTIECĪBU KATEDRAS studentiem

- politikas teorija,
- salīdzinošie politiskie pētījumi,
- starptautiskā politika,
- pārvalde un administrācija,
- politikas zinātnes metodes.

Tātad starptautiskā politika ir tikai viens no akadēmiskajiem priekšmetiem.

LU Vēstures un filozofijas fakultātes Starptautisko attiecību katedras uzdevums ir sagatavot akadēmiski izglītotus speciālistus darbam valsts Ārlietu ministrijas resoros, Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās iestādēs, starptautisko attiecību speciālistus un mācībspēkus dažādu līmeņu mācību iestādēm, zinātniski pētnieciskajām iestādēm, starptautisko attiecību speciālistus masu informācijas līdzekļiem, ārējās tirdzniecības sistēmai, starptautisko organizāciju pārstāvniecībām, valsts, pašvaldības iestādēm un privātajām firmām. Šie speciālisti tiek gatavoti, "sākot ar nulli" (K. Daukšts), "ņemot no skolas sola" (J. Bojārs), kā to paredz bakalaura programma vairākus gadus. Viss sākās pirms pāris gadiem, kad Vēstures un filozofijas fakultātē līdz ar 50 vēsturniekiem uzņēma 10 studentus, kas mācītos starptautiskās attiecības Starptautisko attiecību studiju centrā, kuru vadīja K. Daukšts, kurš tajā laikā vadīja arī Centrālās un Austrumeiropas vēstures katedru. Lekcijas lasīja gan fakultātes mācību spēki, gan vieslektori (piemēram, R. Kims, R. Petersa u.c.), iemācot šiem "no skolas sola" ņemtajiem starptautisko attiecību vēsturi, diplomātijas vēsturi, politikas teoriju u.c. kursus.

Šogad — otrajā mācību gadā — uzņemti 10 studenti par budžeta līdzekļiem un 12 studenti, kas par studijām maksā. Rodas finansiālas problēmas:

1) Nepieciešams, lai lielāko daļu līdzekļu, ko iegūst no maksātājiem studentiem, varētu izmantot pati katedra. Pašlaik ir pārāk liela centralizācija šai jautājumā;

2) Katedra darbojas, izmantojot fakultātes līdzekļus, tādā veidā rēķinoties arī ar pārējo nodaļu vajadzībām;

3) Tiek veikta darba organizācija, kvalitatīvu lekciju lasīšana, pastiprināta valodas apguve, kas atkal prasa līdzekļus, jo mācību spēkiem ir daudz darba, bet maza atalgojums. Piemēram, būtu brīnīšķīgi

mācīt studentiem otru svešvalodu, kas arī ir paredzēts, taču trūkst mācībspēku, kas to darītu.

Fakultātes Dome pieņēmusi lēmumu par Starptautisko attiecību katedras izveidošanu un politikas zinātnes un starptautisko attiecību nodaļas izveidi.

Uz jautājumu par dublēšanos ar Starptautisko Attiecību Institutu un par konkurences iespējamību K. Daukšts atbildēja: "Nedomāju, ka uzdevums ir konkurēt ar līdzīgām struktūrām. Maģistra līmenī konkurence gan pastāvēs. Mēs tieši cenšamies gatavot maģistrus uz politikas, vēstures, vispār — humanitāro zinātņu bāzes."

Vai nākotnē iespējama šo struktūrvienību apvienošanās, spriediet pēc to vadītāju atbildēm:

Prof. J. Bojārs: "Pašlaik esam autonoma Universitātes struktūrvienība, acimredzot ar laiku būsime fakultāte."

Doc. Ē. Šumilo: "Pārkārtošanās vienmēr saistīta ar krēsliem, ar jautājumu, kas tajos sēdēs. Tas ir nepatīkami. Inertums rodas jau no visas pastāvošās sistēmas. Grūti no tās iziet ārā. Mūsu katedra varētu apvienoties ar Starptautisko Attiecību Institutu un segt ekonomisko bloku. Viņiem jau ir Juridiskā katedra. Es domāju, ka tur ir jābūt arī politoloģijas katedrai. Veidojot kopēju struktūru, apvienotu dažādas zinātnes. Darbojoties šauri, viena bloka ietvaros, nianses nevaram saskatīt."

Doc. A. Runcis: "Varētu apvienoties, taču, manuprāt, neviens tādu vēlēšanos nav izteicis. Bet vai pareizākais variants būtu apvienoties ar Bojāra kunga Institutu?"

Doc. K. Daukšts: "Tas būtu dzīvotspējīgs projekts, taču jāpazēlo gan valsts, gan paši (tiek domāti materiālie līdzekļi — A. Š.). Mēs varam sasniegt tos pašus mērķus, izmantojot mazākus līdzekļus. Jaunas struktūras radīšana prasītu jaunus līdzekļus."

Jāpauzē vismaz diviem, trim gadiem, lai pirmie šo mācību iestāžu bakalauri un maģistri parādītu savu profesionālo prasmi un mēs varētu to izvērtēt, redzot gan pozitīvos, gan negatīvos momentus.

FIFTH ISHA CONFERENCE

From April 4th till April 9th 1994 history students from all over Europe and beyond will attend the annual congress or the International Students of History Association (ISHA). Host will be the Utrecht Section. The conference consists of three components. During daytime there will be lectures and workshops, and in the afternoon the administrative meetings of the association will take place (excursions for those not attending). Night will be the time for international contacts.

The subjects of the workshops are not the most obvious, like work, family, church, etc.

We have thought of some questions which we have incorporated in the subjects of the workshops Home, Outlaws, Time and Big Things.

Are you interested? If so, please contact your local ISHA-section. They can give you more information about visa, expenses and registration, etc. If you want to present a paper Utrecht will need your application on January 15th. If you don't want to give a presentation you have to apply before February 15th.

Contact persons are Edgars Rinkēvičs and Juris Zalāns from the faculty of History and Philosophy.

Tā var teikt Līga, Vita, Marita un Santa. Ne jau viņas vien, bet visi tie cilvēki, kuriem dzimšanas diena ir 31. decembrī. Viņas vieno arī tas, ka visas četras šogad kļuvušas par Universitātes 1. kursa studentēm. Marita Aploka Pedagoģijas fakultātes veselības un sporta izglītības specialitātē, Vita Vanaga psiholoģijas specialitātē, Līga Rande Ķīmijas fakultātē, Santa Travicka Ekonomikas fakultātē. Viņu dzimšanas gads ir 1974. — Tīģera gads. Dzimšanas vietas gan mazliet atšķiras — Vita un Santa ir no Rīgas, Līga no Cēsīm, bet Marita no Alūksnes.

Parasti gan draugi un paziņas, uz zinot, ka cilvēkam dzimšanas diena ir 31. decembrī, ir ļoti sajūsmināti. Bet kā jūtas pats jubilārs? Lai to noskaidrotu, mēs "Universitātes Avīzē" svinējām Līgas, Vitas, Maritas un Santas dzimšanas dienu. Bija svētku torte ar degošām svecītēm. Tās meitenes dūšīgi nopūta. Tad, torti ēdot, jubilāres pastāstīja, kā svētkus svinējušas iepriekšējos gados.

Marita: —Savu dzimšanas dienu 31. decembrī vienmēr esmu svinējusi kopā ar ģimeni. Draugi parasti nāca 1. janvārī.

Vita: —Man laukos ir liels radu pulks, un visi kopā arī svinam.

Santa: —Esmu kopā ar savu ģimeni.

Līga: —Man gan tā ir plaša sabiedrība: visi manējie, krustvecāki, krustmeitiņa, draugi.

—**Val nav reizēm bēdīgi, ka Jaunais gads ar dzimšanas dienu ir vienā dienā?**

Marita: —Man tie ir prieki! Izeju ārā un tā brīnišķīgā ugunošana. Liekas, ka viss tieši man par godu.

Vita: —Man kā bērnam nepatika tas, ka dāvana parasti uz dzimšanas dienu un Jauno gadu bija tikai viena.

Līga: —Mamma man vienmēr teica, ka mani atnesa Salatētis, jo esmu dzimusi vakarā — piecpadsmit minūtes pirms gadu mijas. Tad vienmēr Salatētis to dāvanu man arī nesa.

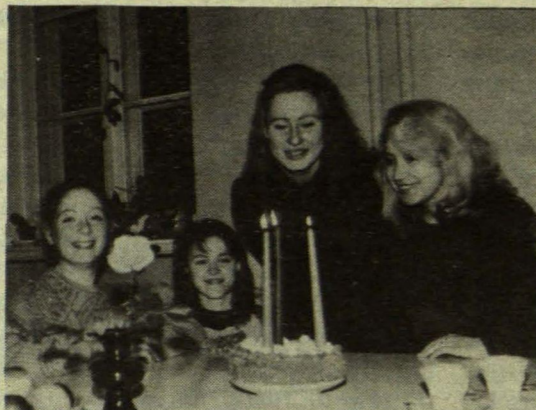
Marita: —Es piedzimu 31. decembra rītā, domāts gan esot bijis, ka tas būs vēlāk.

Vita: —Mans dzimšanas laiks ir piecos vakarā.

Santa: —Mamma man stāstīja tā — kad es esot piedzimusī, viņa paskatīju-

sies pa logu. Bijis tāds skaists rīts — rozā sniegs. Tāpēc arī man rozā krāsa vislabāk patik.

—**Kāda ir jūsu skaistākā dāvana?**

No kreisās Līga, Vita, Marita un Santa

Līga: —Bērībā dzirdēju tādu pasaku par Kraukšķīti — piparkūku vīriņu. Man katru gadu viņu cepa. Uz sešpadsmit gadiem šo vīriņu vecmāte man pēdējo reizi izcepa. Viņa arī uzrakstīja, ka Kraukšķītis atnāk atvadīties no manis un no bērības. Tas vīriņš vēl ir saglabājies, jo ir man ļoti dārgs. Neviena dāvana to vēl nav atsvērusi, ko man uzdāvināja vecmāte.

Marita: —Man dāvanas atnes tētis, kad es vēl no rīta guļu. Reiz vecāki uzdāvināja lācīti — tas man kļuvis ļoti miļš.

—**Jums visām kopīgs ir tas, ka šogad svinēsiet deviņpadsmit gadus. Kā jūtaties, zinot, ka drīz vairs nebūs astoņpadsmit?**

Līga: —Jocīgi, ka vairāk pietuvojies pieaugušo statusam un ka drīz tevi sauks par tanti. Vēl jau gan negribas. Taču, cik dzirdu, visi teic, ka šis ir skaistākais laiks. Laikam jau tā ir.

Marita: —Žēl, ka tas ir pēdējais pādsmitais gads, pādsmit vairs nebūs nekad. Tad būs 20...

Vita: —Es uzskatu, ka cilvēkam gadu skaits nav būtisks, daudz svarīgāk ir, kā viņš pats jūtas. Gadiem tiešām nav nozīmes — kāda esmu, tāda esmu.

—**Jums visām dzimšanas gads ir 1974. Tas ir Tīģera gads — Mežāzis.**

Marita: —Ir tāda spītība un asums iekšā un arī asi nadziņi.

Vita: —Mums ir kaut kas no kaķiem. Šķiet, ka neesam ļoti pedantiskas un arī pesimistiskas.

Santa: —Mums raksturīgākais — optimisms. Vienmēr domāju, ka gan jau būs labi.

Līga: —Tīģeri — Mežāži taču paši cinās par savu nākotni, lai pastāvētu, lai pievērstu sev uzmanību. Paši iet un kāpj tajā dzīves kalnos.

Marita: —Mēs esam ļoti mērķtiecīgi un parasti arī sasniedzam to, ko gribam.

Santa: —Mēdz arī teikt, ka nav veiksmīgāka cilvēka par Tīģeri vai Mežāži.

—**Jums ir daudz draugu?**

Santa: —Nē, vairāk paziņas.

Līga: —Jo Mežāži ir ļoti komunikabli cilvēki — viņiem iepazīšanās nav problēma. Bet draugi? Es uzskatu, ka mani draugi ir mana krustmeita un vecmāte.

Marita: —Varbūt mēs nepieķeramies cilvēkiem, jo baidāmies, ka būs jāšķiras, un neuzticamies.

Vita: —Patiešām. Man tādas istas sirdsraudzenes nav bijis nekad. Ir cilvēki, pie kuriem var aiziet, pasēdēt un parunāt, paskatīties uz viņiem. Tas man patik vairāk.

—**Kāda ir jūsu mīļākā diena?**

Līga: —Sestdiena. Jo citās dienās vairāk jānodarbojas ar mācībām. Taču laimīgās man ir visas dienas.

Santa: —Jau no skolas laikiem man vislabāk patik piektdiena: beidzas skola un sākas tāds kā brīvlaiks. Kādreiz man nepatika pirmdienas un otrdienas, jo tajās bija grūtākās stundas.

Vita: —Man arī visas dienas ir laimīgas. Vienīgi pirmdiena — lielās nedēļas sākums man nepatīk.

Marita: —Man nepatīk svētdienas vakari, jo pēc tiem nāk pirmdiena.

—**Esat Universitātes pirmajā kursā. Kāpēc par savu augstskolu izvēlējāties tieši Latvijas Universitāti?**

Santa: —Pirms sāku mācīties augstskolā, mani gan vairāk "vilka" tā kā uz Tehnisko universitāti. Kad izlasīju specialitāšu sarakstu, sapratu, ka mani tur

nekas nesaista. Ļoti gribējās studēt ekonomiku, rudenī stājos Latvijas Universitātē un tiku.

Līga: —Iet uz "ķimīkiem" izdomāju divu stundu laikā, braucot vilcienā no Cēsīm uz Rīgu. Tā man ieteica bijušais klasesbiedrs. Tā arī izdarīju un nu neko nenozēloju.

Marita: —Es daudz esmu nodarbojusies ar sportu. Tomēr bija arī bail, kad stājos šajā specialitātē. Likās: visi tādi spēcīgi. Tomēr saņēmos un tiku 1. kursā.

Vita: —Vidusskolas laikā augstskola man šķita nerasniedzams mērķis. Beigās tomēr riskēju un gāju uz specialitāti, kura mani tiešām interesē — psihologiem. Kā redzat, esmu uzvarējusi, varu studēt.

—**Kādas šķiet mācības Universitātē?**

Santa: —Interesantas. It sevišķi daži priekšmeti. Man pagaidām neliekas, ka būtu grūti.

Līga: —Ķīmiju studējot, jāmacās ir ļoti daudz, taču tā ir aizraujoša zinātne.

Marita: —Mums vairāk viss ir ar sportu saistīts: jāsakraida, jāvingro. Tas man patīk.

Vita: —Sākumā bija grūti pierast pie tā ritma un garajiem starpbrīžiem. Tagad viss ir normāli.

—**Val esat sadraudzējušās ar saviem kursabiedriem?**

Santa: —1. septembrī, auditorijā sēžot, bija ļoti jocīgi. Likās: kur es esmu atnākusi — visapkārt sveši cilvēki. Nu esmu sapazinusies it labi.

Līga: —Mums veiksmīgi bija tas, ka izpalika kolhozs. Pirms mācību uzsākšanas dažas dienas bija fakultātes tīrīšana, logu mazgāšana. Trijatā, beržot vienu logu, sadraudzējāmies. Bet arī pārējie kursabiedri ir ļoti izpalīdzīgi un jauki.

Vita: —Ari mēs iepazīnāmies tīrīšanas dienās: nosaucām savu vārdu, katrs kaut ko pastāstījām par sevi.

Marita: —Mēs — sportisti — jau no vidusskolas laikiem sacensībās esam pazīstami. Kādreiz es nodarbojos ar biatlonu, vēl viens mans kursabiedrs arī ir biatlonists. Tā bija patīkama satikšanās. Un arī viņš ir no Alūksnes. Taču visvairāk mūsu kursā ir vieglatlētu, volejbolistu, basketbolistu. Esam tīri sprīgans kurss.

—**Ar ko vislabprātāk nodarbojaties brīvajā laikā?**

Santa: —Man ļoti patīk adīt un klausīties mūziku. Taču, kopš man ir kakūtiņš, jāspējējas arī ar viņu.

Līga: —Cēsis dziedāju ansambli. Man patīk arī spēlēt šahu. Daudz esmu arī ceļojusi: pa Latviju, Krieviju. Tagad Universitātē deju ansambli "Dancittis". Protams, ka arī jāmacās.

Vita: —Mana aizraušānās ir testi. Man patīk arī

klausīties mūziku, adīt.

—**Jūsu mērķis un nākotne?**

Marita: —Šobrīd noteikti jānoturas Universitātē. Pirmais semestris tomēr ir tas grūtākais. Lai mums visām labi iet eksāmenos! Un tad jau redzēs.

Santa: —Šobrīd patiešām sesija uzdzēn bailes... Domāju, ka pēc tam būs vieglāk.

—**Ko darāt, ja uznāk grūti brīž?**

Līga: —Domāju, ka no katras bezizejas viena izeja tomēr ir. Pasmaidu — arī tas man palīdz.

Marita: —Ja man ir slikts garastāvoklis, tad iedezinu svecīti un atceros, kā svecīte deg eglītē, un gaidu savu dzimšanas dienu.

Vita: —Nav bijis tāda momenta, kad

es justos nelaimīga. Man ir kājas, rokas un ir dzīve. —**Val šigada jūsu dzimšanas diena atšķirsies no pārējām?**

Santa: —

Varbūt.

Līga: —

Domāju, ka

man atbrauks

ciemiņi no fakul-

tātes. Tad visi ko-

pā liesim laimes,

taisisim citādas ķe-

cerības. Gribas pava-

dīt dienu jautri. Tomēr

tie ir dubultsvētki —

svētki kvadrātā.

Vita: —Man šogad gri-

bētos svētkus svinēt kaut

kā citādi, ne kā citās rei-

zēs. Pagaidām gan vēl ne-

zinu, kā.

—**Ko savā dzimšanas**

dienā un Jaunajā gadā

novēlat citiem?

Marita: —Esiet jautri

31. decembrī!

Santa: —Un atmetiet

šajā dienā drūmas domas,

jo tās nepalīdzēs!

Vita: —Aterieties, ka

31. decembrī kopā ar visu

pasauli jūs svinat arī mū-

su dzimšanas dienu! Lai

"Universitātes Avīzē" Jau-

najā gadā atrastos kāds

labs sponsors un piešķirtu

daudz naudas!

MANU DZIMŠANAS DIENU SVIN VISA PASAULE

Savu dzimšanas dienu svinēja arī
MĀRA SADOVSKA

LAI IETU TĀLĀK — JĀATSKATĀS

Paiet dienas, gadi, gadu desmiti un cilvēku mūži. Ieiet aizmirstībā, atstājot pēdas tik savu tuvinieku sirdīs. Taču daudzi ir paveikuši ko vairāk — tik, lai mums nebūtu tiesību viņus aizmirst, arī Latvijas pirmās brīvvalsts laika darbinieki. Viņi ielikuši stingru un vērtīgu pamatu gandrīz visām mūsu dzīves jomām. Šajā rakstā atskatīsimies uz savām saknēm nacionālajā zinātnē. Tas būs ikmēneša rakstu cikls par 20.—30. gadu Latvijas Universitātes docētājiem — jubilāriem. Viņi ir cilvēki, kuru devums Latvijas kultūrā un zinātnē ir nepārvērtējams — izcili speciālisti, zinātnieki un lielas personības tajā laikā un daudzi arī vēl šodien. Tādēļ mēģināsim kaut nedaudz ielūkoties viņu dzīvē un darbībā — atcerēsimies šos zinātniekus.

Mēs, kas veidojam šo rakstu ciklu, saprotam, ka izpētīts ir maz. Īpaši tas attiecināms uz trimdas periodu. Taču lielākā daļa Universitātes pasniedzēju, labi apzinādamies, ka jaunā vara tos labākajā gadījumā ignorēs, 1944. gadā emigrēja no Latvijas. Tā nu viņi paši un viņu darbi ir izklīduši, izkaisīti pasaulē, un nav viegli tos apzināt un savākt. Varbūt, lasot šīs lapaspuses, kāds speciālists sastaps labi zināmu vārdu, kāds gadiem bagātāks cilvēks — savu pasniedzēju, bet kāds — savu radnieku. Mēs būtu priecīgi, ja jūs, cienījamie lasītāji, varētu palīdzēt šajos pētījumos. Mūs, kā LU bibliotēku, vairāk interesētu ne ar zinātniekiem saistītās lietas un priekšmeti, bet gan viņu publicētie darbi, to kopijas, rokraksti, kā arī raksti par viņiem. Tas būtu vēl viens papildinājums mūsu kultūrā un zinātnē, vēl viens solis prom no pēdējos gadu desmitos ilgušā tautas mankurtisma.

Regulāra informācija par jubilāriem būs aplūkojama LU bibliotēkas izstāžu vitrinā.

JĀNIM BERGAM — 130

Viens no Latvijas lauksaimniecības celmlaužiem, profesors Jānis Bergs dzimis 1863. gada 21. novembrī Zaļenieku pagasta Kalēju Ikvildēs lauksaimnieku ģimenē. Pirmo izglītību iegūst Dobeles pamatskolā, tad apmeklē Jelgavas reālskolu un 1884. gadā iestājas Rīgas Politehniskā Institūta Inženieru nodaļā, bet pēc gada, paklausot savai sirdsbalsij, viņš pāriet uz lauksaimniecības nodaļu, kuru absolvē 1888. gadā. Jānis Bergs latviešu kultūrvēsturē iegājis ne tikai kā lauksaimnieks, bet arī kā literāts un mākslinieks.

1890. gadā J. Bergu ievēl par priekšnieka vietnieku jaundibinā-

tajā Jelgavas lauksaimnieku biedrībā. So darbu viņš veic nenogurstoši un ar lielu aizrautību, tādējādi jūtami sekmēdams latviešu lauksaimniecības atmodu. Tai pašā gadā J. Bergu uzaicina arī par žurnāla "Zemkopis" redaktoru, ko viņš rediģē 20 gadus. 1897. gadā Jānis Bergs atkal dodas uz Krieviju, kur trīs gadus Besarābijā, Grinonces

APAĻU JUBILEJU KALENDĀRS NOVEMBRĪ UN DECEMBRĪ:

11. novembrī — būvinženieriem, profesoriem divņubrāļiem EDUARDAM un JĒKABAM CIZAREVIČIEM — 125,
12. novembrī — elektrotehniķim, privātdocentam OSKARAM ŠUTKAM — 95,
14. novembrī — būvkonstruktoram, profesoram PERSIJAM ZILĪTEM — 115,
20. novembrī — astronomam un meteorologam, profesoram EDUARDAM GĒLIŅAM — 110,
26. novembrī — pedagogam, profesoram JĀNIM KAULIŅAM — 130,
30. novembrī — mākslas vēsturniecei, docentei OLGAI RUDOVSKAI — 110,
15. decembrī — būvinženierim, vec. docentam PĀVILAM PĀVULĀNAM — 110,
26. decembrī — lauksaimniecei, privātdocentei LIENEI PLAUDEI — 95,
31. decembrī — mediķim, vecākajam asistentam ROBERTAM ŠILIŅAM — 105.

lauksaimniecības skolā ir saimniecības vadītājs, speciālo priekšmetu pasniedzējs un izmēģinājumu nozares vadītājs. Tad seko smags trieciens — dzīvesbiedres nāve, un 1900. gadā viņš atkal atgriežas dzimtenē, kur Lietuvā Kauņas guberņā rentē muižu un lauku darbos meklē aizmirstanos. Pēc vairākkārtējiem Jelgavas lauksaimniecības biedrības aicinājumiem 1901. gadā Jānis Bergs ar lielu dedzību un darba mīlestību ķeras pie viena no sava mūža spožākajiem darbiem — Bērzmuižas izmēģinājumu un praktisko darbu saimniecības organizēšanas un vadības. Tā strauji uzplaukst un kļūst par ievērojamu parragsaimniecību, kur ar labām sekēm darbojas arī pirmā

lauksaimniecības un zemkopības skola Latvijā. Bet kara vētras pārtrauc šo darbu un aizsviež J. Bergu uz Pleskavu, kur 1915.—1918. gadā viņš ir agronoms Pleskavas bēgļu organizācijā un Viskrievijas pilsētu savienības dienestā.

1919. gada sākumā valdība pieredzējušo lauksaimnieku uzaicina uz dzimteni par lietpratēju pie Zemkopības komisariāta un ieceļ par profesoru Latvijas Augstskolas Lauksaimniecības fakultātē. Tā aiz-

sākas Jāņa Berga darba gaitas Latvijas Universitātē. Šai laikā redzam viņu ne tikai kā pasniedzēju, bet arī kā Universitātes organizācijas padomes locekli, pirmo Lauksaimniecības fakultātes dekānu (1919./1920. gadā), Platones un vēlāk Vecauces izmēģinājumu un praktisko darbu saimniecības organizētāju un vadītāju. Profesors atrod laiku arī selekcijas darbam un aktīvi turpina strādāt pie savu lauksaimniecības atzinumu apko-

pošanas, ko aizsāka jau 1887. gadā. Šī rūpīgā darba rezultāts ir vairākas grāmatas un ap 200 rakstu laukkopības, augkopības un saimniekošanas mācības jautājumos.

Pārmērīgā un pašai dziedīgā darbā Jānis Bergs ir sabeižis savu veselību, un 1927. gada pirmajos Ziemassvētkos viņš šķiras no šīs zemes gaitām. Profesors apglabāts 31. decembrī Rīgas Meža kapos.

MĀRTIŅAM EDUARDAM STRAUMANIM — 95

Viens no ievērojamākajiem ķيميkiem, pētnieks ar pasaules vārdu, profesors Mārtiņš Eduards Straumanis dzimis 1898. gada 23. novembrī Lietuvā, Kretingā. 1920. gadā Mārtiņš Straumanis kā Latvijas Kara skolas pirmā izlaiduma virsnieks pabeidza to ar pirmās šķiras leitnanta pakāpi. Kā karavīrs viņš tajā pašā gadā iestājās Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātē.

1921. gadā M. Straumanis demobilizējās un nodevās tikai studijām. 1922./1923. māc. g. par LU konkursa darbu "Katalītiskās parādības pie metālu šķīšanas skābēs" saņēma pirmo godalgu. Tas uzskatāms par viņa zinātniskās darbības sākumu. Kad 1925. gada janvārī Mārtiņš Straumanis pabeidza Latvijas Universitāti ar inženiera—ķيميķa grādu, viņš palika strādāt fakultātē, lai gatavotos zinātniskam darbam.

1927. gada 3. aprīlī M. Straumanis aizstāvēja doktora disertāciju un ieguva ķيميķas doktora grādu. Gadu papildinājies metālu pētniecībā pie prof. Tammana Getingenas Universitātē Vācijā, viņš atgriezās un tika ievēlēts par jaunāko asistentu neorganiskajā ķيميķā un tā paša gada rudenī arī par privātdocentu. 1931. gadā Straumanis, Kultūras fonda atbalstīts, piecus mēnešus strādāja Berlinē. Gadu vēlāk,

ieguvis no Rokfelleras fonda rentgenogrāfisko iekārtu, viņš izveidoja savu laboratoriju kristālisko vielu struktūras pētīšanai. 1936. gadā M. Straumanis ievēlēja par LU docentu, bet gadu vēlāk — par vecāko docentu analītiskajā ķيميķā. No 1934. līdz 1944. gadam viņš pasniedza analītiskās ķيميķas kursu, vadīja tās laboratorijas.

Šajos gados kopā ar saviem līdzstrādniekiem M. Straumanis publicējis ap 100 zinātnisku darbu un piedalījies četros starptautiskos kongresos, kopš 1925. gada sācis pētīt metālu koroziju un kopā ar M. Centneršvēru izstrādājis īpašu metodi, ko ārzemēs sauc par Baltijas skolu. Kopā ar I. Ieviņu izveidojis precīzijas metodi režģu konstantu noteikšanai kristālos ar X stariem (tā sauktā Asimetriskā jeb Straumaņa metode), ko tagad lieto rentgenogrāfiskajās laboratorijās. Bez tam viņš pētījis metālu kristālu augšanu tvaikos un slāņveidīgu kristālu veidošanos, metālu kausē-

jumiem atdziestot. Kopā ar A. Cīruli aprakstījis 170 jaunus neorganiskus savienojumus.

1944. gada rudenī prof. Mārtiņš Straumanis ar ģimeni emigrēja uz Vāciju. Tur trīs gadus viņš strādāja Mārburgas universitātes metālu pētīšanas institūtā. Tad kā starptautiska mēroga zinātnieks korozijas un metālu struktūru pētniecībā saņēma jaunu darba piedāvājumu, un Straumaņi pārcēlās uz ASV pilsētu Rollu. Tur profesors sāka darboties Misūri Universitātes Metalurģiskajā institūtā, pasniedzot kursu metālu korozijā, piedaloties Air Force projektos un izdarot pētījumus ar titānu.

Trīdās gados Straumanis publicējis 135 zinātniskus darbus un piedalījies vairākos kongresos ASV, Eiropā un Japānā, kā arī Rīgā un Maskavā. Profesors rediģējis trimdas žurnāla "Tehnikas Apskats" ķيميķas nodaļu. Viņa un B. Jirgensoņa kopīgi sarakstītā grāmata par kodolķيميķu, kas iznākusi vācu, angļu (2 izd.), spāņu un japāņu valodā, guvusi plašu atzinību (japāņu valodā jau iznācis 8. izd.).

Pēc 50 raženiem, panākumiem bagātiem, zinātnēi veltītiem darba gadiem, 74 gadu vecumā, 1973. gada 19. martā prof. Mārtiņš Eduards Straumanis aizgāja aizsaules ceļu ASV, Misūri štata Rollā. Viņa vārdā 1978. gada 17. aprīlī nosaukta Misūri Universitātes materiālu pētniecības celtnē.

Pētera reālskolā, pēc kuras absolvēšanas 1892. gadā uzsāk studijas Rīgas Politehniskā Institūta Lauksaimniecības nodaļā. To beidzis, 1898. gadā Bušmanis divus semestrus studē meliorāciju Minhenes Tehniskās Augstskolas Inženieru nodaļā. Pēc teorētisko zināšanu ap-

ARNOLDAM BUŠMANIM — 120

Lauksaimnieks, profesors Arnolds Bušmanis dzimis 1873. gada 9. decembrī Igaunijā, Kermo muižā. Pirmo izglītību viņš bauda savu vecāku mājās, tad iestājas Tallinas

guves turpmākos četrus gadus viņš praktiski strādā Tērbatas Kultūrtehniskajā birojā, ir muižas pārvaldnieks Ziemeļvidzemē, darbojas par skolotāju Žerdovkas lauksaimniecības skolā pie Irkutskas, pārvalda tēva muižu Pēterpils guberņā un ir asistents Pētermuižas izmēģinājumu saimniecībā pie Rīgas.

1903. gadā Rīgas Politehniskais Institūts Arnoldu Bušmani ievēl par docentu lauksaimniecības nodaļā.

AUSEKLIM VEĢIM — 90

Biologs, docents Auseklis Veģis dzimis 1903. gada 27. decembrī Mazstraupes pagastā. 1923. gadā uzsāk studijas Latvijas Universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultātes Dabaszinātņu nodaļā, mācību sākumā vairāk pievēršoties augu morfoloģijai, bet vēlāk specializējas augu fizioloģijā.

1928. gadā viņš iegūst Mag. rer. nat. grādu un tiek ievēlēts par Augu fizioloģijas un anatomijas katedras jaunāko asistentu, asistentu (1931. g.) un vecāko asistentu (1935. g.). 1938. gadā ar darbu "Premature sprouting induced by hetero — auxin" Auseklis Veģis habilitējas par privātdocentu. Kā Rokfelleras fonda stipendiāts 1939.—1940. gadā viņš strādā pie pētījumiem Holandē, Utrehtas Universitātes botāniskajā laboratorijā. Pēc atgriešanās Latvijā viņš kļūst

No tā laika līdz mūža beigām viņš darbojas šeit un ir pasniedzis kultūrtehnikas, ipatnējās lopkopības, piensaimniecības, vispārējās lopkopības, dzīvnieku fizioloģijas un ēdināšanas mācības kursus. Bez tam, 1912.—1915. gadā A. Bušmanis ir docents pļavkopības un pļavu un purvu kultūras priekšmetos pie Politehniskā Institūta nodarbinātajos speciālajos augstskolasursos. Pirmā pasaules kara gados A. Buš-

par docentu, lasa lekcijas un vada augu fizioloģijas laboratoriju.

1944. gadā Auseklis Veģis dodas trimdā uz Zviedriju. Šeit no 1945. gada viņš strādā Upsalas Universitātes Fizioloģiskās botānikas institūtā, sākumā kā zinātniskais līdzstrādnieks, bet kopš 1957. gada ir docents un piedalās arī studentu apmācībā. 1963. gadā Auseklis Veģim tiek piešķirts Upsalas universitātes goda doktora nosaukums. Zviedrijā, tāpat kā Latvijā, zinātnieks pamatā darbojies pie augu attīstības fizioloģijas prob-

manis turpina savu mācību darbu uz Maskavu pārceltajā Rīgas Politehniskajā Institutā. 1918. gada rudenī viņu ievēl par ārkārtas profesoru Baltijas Tehniskajā Augstskolā, un 1919. gadā — par Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes profesoru. Publicējis 40 pētījumus un rakstus lopkopībā, kas izdoti Vācijā, Krievijā un Latvijā.

Profesors A. Bušmanis apbedīts 1932. gada 1. aprīlī Rīgā.

lēmām. Galvenokārt viņš pētījis vides temperatūras, dienas garuma, kā arī augšanas vielas ietekmi uz augu aktivitāti, noskaidrojot apstākļus, kas izsauc miera pumpuru veidošanos un miera stāvokļa rašanos sēklās un pumpuros, skāris arī praktiskas problēmas: augu agrāku izdiedzēšanu, kartupeļu asnošanas novēršanu, labības izaugšanu vārpās un augļu koku plaukšanas novēlošanos siltu ziemu klimatā. Auseklis Veģis publicējis 15 zinātniskus rakstus un vairākas populārzinātniskas publikācijas par šiem jautājumiem. Zinātnieks miris 69 gadu vecumā — 1973. gada 5. jūnijā Upsalā.

SANDRA APELE,
LU bibliotēkas galvenā bibliogrāfe

ua JŪSU GRĀMATPLAUKTAM

Jaunas grāmatas — brošūras, ko izdevis Latvijas Ārpolitikas Institūts un kuras varat iegādāties Ārpolitikas Institūta bibliotēkā LU Vēstures un Filozofijas fakultātē.

*Eihenbaums K. Eiropas drošības un sadarbības apspriede: mainīgā loma.

*Ozoliņš A. Eiropas kopiena: Latvijas vārti uz Eiropu?

*Ozoliņš J. Latvija — Ķīna — Taivana: trīsstūris vai aplis?

*Štamers G. Latvia Today.

Literatūra, kuru iespējams iegādāties LU grāmatgaldos:

Zinātniskie raksti, 586. sēj. Astronomy. Motion of Celestial Bo-

dies/ atb. red. L. Laucenijs.

Zinātniskie raksti, 587. sēj. Sa- statāmā un lietišķā valodniecība. Kontrastīvie pētījumi/ atb. red. A. Veisbergs.

A. Viesis. Standartfunkcijas. Quattro Pro 3. Mācību līdzeklis.

Bakalaura programma politikas zinātnē, 1. gads/ Politikas zinātnes katedras izd.

D. Kriķis. Vienādojumu sistēmas. Atkārtots izd.

R. Kriķe. Algebriskie vienādojumi. Atkārtots izd.

Masu sporta un veselības pilnveidošana Latvijas Universitātē/ sast. A. Ābele.

G. Milniece, R. Tiesniece. Darbs ar datu bāzu vadības sistēmu

FoxPro interaktīvā režīmā.

Praktisko nodarbību uzdevumi civiltiesībās. Saistību tiesības. Atkārtots izd./ sast. K. Torgāns, V. Šulcs, J. Sergejevs.

Bibliotēka un sabiedrība. Metodiski norādījumi./sast. F. Didiča, I. Gudakovska.

J. Achenbach, Ch. Achenbach, G. Ochs. Einzelhandels management in der Marktwirtschaft — Brücke zwischen Theorie und Praxis. Band 1, Teil 3.

J. Achenbach, Ch. Achenbach, G. Ochs. Einzelhandels management in der Marktwirtschaft — Brücke zwischen Theorie und Praxis. Band 1, Teil 4.

ŠOREIZ KRISTĪNE BĒRZIŅA

UN

K
R
I
S
T
Ī
N
E
B
Ē
R
Z
I
Ņ
A

Soreiz "dvīņu" tradīciju turpinot, par sevi stāsta KRISTĪNE BĒRZIŅA no Teoloģijas fakultātes un KRISTĪNE BĒRZIŅA no Fizikas un matemātikas fakultātes.

Vārds "Kristīne" šobrīd ir ļoti izplatīts. Kādas emocijas jums izraisa fakts, ka jūsu vārds ir tik bieži sastopams?

Teoloģ. Kristīne Bērziņa: Tas, ka Kristīņu ir ļoti daudz, man bieži vien sagādā grūtības. Domāju, ka arī man šādu vārdu ielika tāpēc, ka tas tajā laikā bija moderns.

Mat. Kristīne Bērziņa: Mans vārds man brīžiem nepatīk tieši tāpēc, ka ir tik nenormāli populārs.

Jūs noteikti pazīstat ļoti daudzas Kristīnes. Bet vai pazīstat vēl kādu Kristīni Bērziņu?

Teoloģ. K. B.: Dzirdēts ir bieži, bet personīgi līdz šim nevienu Kristīni Bērziņu nepazīnu.

Mat. K.B.: Vienīgā Kristīne Bērziņa, ko es pazīstu, ir mana māte. Protams, tāpēc, ka mums ir vienāds vārds, uzvārds, reizēm rodas kāds pārpratum.

Jūs abas esat no Rīgas. Kurā skolā esat mācījušās?

Teoloģ. K. B.: Man šai ziņā gājis diezgan raibi. No pirmās līdz devītajai klasei mācījos Rīgā, 2. vidusskolā, tad vienu gadu Olaines vidusskolā. Bet vidusskolu pabeidzu, mācoties atkal Rīgā, 66. vidusskolā.

Mat. K. B.: Es gan, kā sāku, tā arī pabeidzu Rīgas 49. vidusskolu. Šī skola izceļas ar to, ka tajā lielā cīņā ir ķīmija, bet man jau arī tā patika.

Pastāstiet, kā izvēlējāties savu specialitāti?

Teoloģ. K. B.: Jau, mācoties vidusskolā, zināju, ka mācības turpināšu, tuvēnāka man bija humanitārā joma. Domāju, ka varētu mācīties filozofos vai svešvalodniekos. Par Teoloģijas fakultāti zināju diezgan

maz. Tad es smagi saslimu, mocījos ar depresiju, un man likās grūti atrast dzīves jēgu. Aizvien vairāk pievērsos Dievam. Vēlējos mācīties saticības un mierā pilnā atmosfērā.

Mat. K. B.: Es savukārt noteikti gribēju mācīties kaut ko eksaktu. Pavidēja doma, ka jāiet uz ekonomistiem, bet stājoties neizturēju konkursu. Tā kā biju iesniegusi dokumentus arī Fizikas un matemātikas fakultātē un tur labāk noliku eksāmenus, sāku studēt matemātikos. Tagad, kad esmu nedaudz saskārusies ar mācībām Ekonomikas fakultātē, tīri vai priecājos, ka tur neiestājos. Katrā ziņā tas nebūtu tas, ko es gaidīju.

— Pa šiem pāris mēnešiem no septembra, jau jums droši vien ir skaidrs — patīk studēt izvēlētajā fakultātē vai nepatīk.

Teoloģ. K. B.: Noteikti patīk, visvairāk — atmosfēra, tā ir sirsniņa, labestīga.

Mat. K. B.: Patīk, bet es domāju, ka meitenēm šī specialitāte nav istā — pārāk eksakta. Bet kopumā ir interesanti. Spilgtu iespaidu atstāj lektoru sastāvs.

— Kāds ir jūsu hobijs?

Teoloģ. K. B.: Mācījos šaha skolā, ir pirmā sporta klase. Spēļu klavieres. Daudz lasu, ļoti patīk norvēģu autori, vispār interesē Norvēģija. Konkrētu ārzemju autoru, kas man patīktu vislabāk, nosaukt laikam nevaru, bet no latviešu autoriem visvairāk patīk Blaumanis. Man ļoti patīk ceļot, bet — tas ir paradokss — nekādos tālos ceļojumos neesmu bijusi. Šobrīd gan ceru Ziemassvētkus pavadīt Vācijā. Man patīk dzīvnieki. Pašai ir suns — divus mēnešus vecs taksītis, ar ko saistās gan liela noņemšanās, gan lieli prieki.

Mat. K. B.: Nodarbojos ar basketbolu, agrāk — arī ar peldēšanu. Bērībā mani uz basketbola treniņiem

gandrīz ar varu dzina, tagad man zēl, ka neaizgāju uz LU basketbola izlasi. Ļoti patīk adīt, patīk diskutēt par dažādām problēmām, protams, patīk arī lasīt. Lasu pārsvarā daļlīteratūru, nelasu nekādu zinātnisko literatūru. Suņa vai kaķa man nav, zēl mocīt Rīgas dzīvokli dzīvnieciņu. Kādreiz man bija bruņurupucis, bet, kad to aizveda uz laukiem, bruņurupucis ņēma un pazuda un tā arī netika atrasts. Lielu prieku sagādā arī ceļošana.

— Interesantākais preses izdevums, radio raidījums, TV raidījums?

Teoloģ. K. B.: Pārsvarā lasu "Dienu" ar tās daudzajiem pielikumiem. Radio raidījumiem īpašu uzmanību nepievēršu, reizēm klausos radio SWH. Televīziju pārsvarā skatos tikai tad, kad rāda kādu labu filmu, kas gan nav pārāk bieži. Pa reizei skatos ziņas, "Panorāmu".

Mat. K. B.: Kādreiz mājās bija ļoti daudz preses izdevumu, tagad pienāk vienīgi "Diena". To arī lasu. Interesanta man liekas arī "Literatūra un Māksla". Radio gandrīz vispār neklausos. No Latvijas TV, pēc manām domām, ir tā pagrūtāk izvēlēties kādu interesantu raidījumu, ļoti

nepatīk "Panorāma", ziņas parasti vienreiz dienā noskatos.

— Nākotnes ieceres?

Teoloģ. K. B.: Agrāk bieži domāju, ko darišu pēc augstskolas beigšanas. Šobrīd par to nedomāju, nāks laiks, tad jau redzēs. Zinu, ka man būs laba līmeņa izglītība, būs apgūtas vairākas svešvalodas, labā līmenī angļu valoda un citi humanitāra rakstura lekciju kursi.

Mat. K. B.: Nevaru iedomāties, ko es gribētu nākotnē darīt. Varbūt gribētu iegūt vēl kādu ar humanitārām sfērām saistītu izglītību. Patiešām nezinu.

— Novēlējums "Universitātes Avīzes" lasītājiem?

Teoloģ. K. B.: Centieties saskatīt ne tikai savas, bet arī citu problēmas, saglabājt vienmēr mieru, lai būtu vairāk labestības.

Mat. K. B.: Nebēdājties daudz ne par ko, tas noteikti nav tā vērts, esiet precīgi. Un sev es novēlu, lai turpmāk lasītu šo avīzi.

MAGDA RIEKSTINA

P. S. Paldies Studiju informācijas centra darbiniekiem par datu sniegšanu!

ALANS LAKEINS

KĀ IEMĀCĪTIES KONTROLĒT SAVU LAIKU UN DZĪVI

(Turpinājums. Sākums "UA" Nr. 5)

Ja tu domā, ka prast kontrolēt savu laiku nozīmē kļūt superorganizētam, superaiņņemtam vai tādā, kas skaita katru aizejošo sekundi, tad, tīci man, šis nav tas gadījums. Katram no trim minētajiem tiptiem piemīt potenciāli vērtīga īpašība, bet viņi to ir pārvērtuši pārspīlētā tendencē. Un tā kļūst par tādu pat trūkumu kā absolūta neorganizētība, kad cilvēks neizpilda solīto, nekad neplāno uz priekšu vai dzīvo no vienas situācijas otrā.

Nekāds pārspīlējums nav vēlams. Pārāk liela organizētība ir tikpat neefektīva kā pārāk maza organizētība. Bet nav arī vienīgās pareizās atbildes. Dažādiem cilvēkiem nepieciešama dažāda attiecība starp organizēto un spontāno viņu dzīvē. Vēl vairāk, vienai un tai pašai personai ir atšķirīgas vajadzības atkarībā no vecuma, gadalaika vai situācijas.

Cilvēkam ar stingri organizētu darba laiku var būt lielā mērā nejausībām pakļauts brīvais laiks. Kādā, kam trīsdesmit gadu vecumā ir pilnīgi skaidri mērķi, kā izmantot savu laiku un dzīvi, nonākot pie četrdesmit gadu sliekšņa, jāmaina savi nodomi tālākas izaugsmes vārdā.

Tu esi lēmējs

Neviena manas sistēmas daļa nav automātiski, mehāniski vai neelastīgi izmantojama. Tās vienīgais mērķis un attaisnojums ir palīdzēt tev atbrīvoties no ārējiem un iekšējiem ierobežojumiem un ne par mata tiešu neaizskarot tavu brīvību un individualitāti.

Laika izmantošana ir augstākā mērā personisks individuālās izveles jautājums, un tev pašam jā-

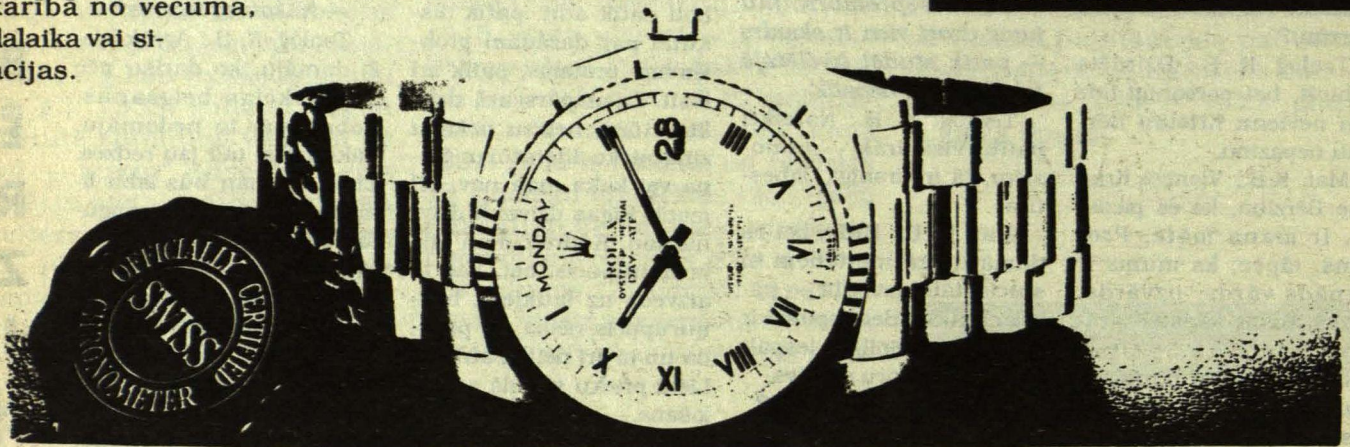
būt galīgam lēmējam par to, kā izmantot šīs grāmatas ieteikumus. Ļoti svarīgi, lai tu visu manis piedāvāto salīdzinātu ar savu pieredzi. Lasot mēģini novērtēt savas stiprās un vājās puses. Apzinies tieši savas ar laiku saistītās problēmas, kuras turpmāk centisimies atrisināt.

Šī grāmata piedāvā pārbaudītus paņēmienus, kuru izpildīšana prasis piespiešanos, bet šeit tu atradīsi arī norādījumus, kā tos veikt smalkjūtīgi, precīzi un savlaicīgi.

Lai arī tas liktos pretrunīgi, es domāju, ka šīs grāmatas beigās tu būsi vienisprātis ar mani: lielākais atalgojums par piepūli, iegūstot kontroli pār savu laiku un dzīvi, ir — lielāka brīvība.

(Turpinājums sekos)

No angļu valodas tulkojusi
ZANE KREICBERGA

APSTĀJIES, LAI PASKATĪTOS ZVAIGZNĒS

Zied ābeles ar trausliem sarmas ziediem, un leduspuķēm aizaugušas rūtis.

Kāds steigā zemei pāri skrējis, tur izkaisīdams tik daudz sīku, spodru pārļu, kas liekot soli, sasitas un dzidri noskan.

Bet mēs — šai ziemas pasakā tik baltā — bezgala apmulsuši esam. Šķiet, glābiņu vien meklējam viens otra skatā dzīvā, viens otra klusā smaidā.

Un vaigs tev šovakar tik silts, tik neparasti, mīli vārdi. Bet acis — skumjš un noslēpumains mirzums.

Kam bēdāties un skumt, ja ap-

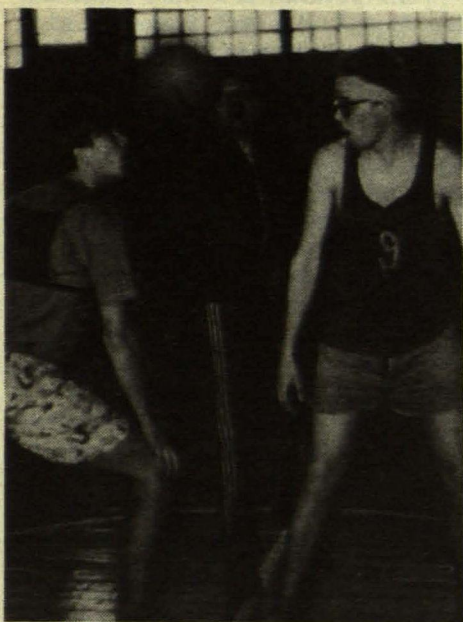
kārt egles smaržo, ja kuplā zarā gaismu samtainu lej sveces liesma.

Tā viena pati laukā te un tumsā, zem zvaigžņu pārpildītas debess. Jā, viena pati, bet kopā tā ar tevi ir un mani. Šai vakarā šī svecite ir mūsu. Šai vakarā, kad arī klusums izliekas tik savāds, kā pildīts sīku zvanu skaņām.

Kas noticis? Kas noticis ar tevi, mani, ar visu to, kas atrodas mums apkārt?

Tik tad, kad mazi, draiski rūķēni pa sniegu skanošo sāk skraidīt, tā bikli slēpjoties zem tumšo egļu zariem, es pēkšņi apjaušu, ka klāt jau Ziemassvētku vakars...

LINDA VAITS

SPĒLE AR BUMBU

Apgalvo, ka cilvēkiem, kas iet ātri, enerģiski vēzējot rokas, ir skaidrs mērķis un viņi ir gatavi to nekavējoties realizēt.

Tie, kas rokas parasti tur kabatās, arī siltā laikā, drīzāk ir kritiski un noslēgti. Viņi pilda t. s. "velna piekritēju" lomu, šiem cilvēkiem patīk nomākt citus.

Arī tie, kas jūtas nospiesti, bieži iet, rokas turot kabatās, velkot kājas un reti palūkojoties uz augšu vai tajā virzienā, kur viņi dodas. Nereti tādā stāvoklī cilvēku var redzēt, kad tas iet gar apmali un it kā vēro, kas uz tās atrodas.

Cilvēks, kas pārvietojas, turot rokas uz gurniem, drīzāk līdzīgs sprinterim, nekā garo distanču skrējējam. Viņš vēlas sasniegt savus mērķus pa īsāko ceļu un pēc iespējas ātrāk. Viņa pēkšņie enerģijas uzplauksnījumi mainās ar letarģijas periodiem, kad šis cilvēks plāno nākošo soli. Ti-

Basketbola dienas zibesturnīra rezultāti.

Sacensībās piedalījās 10 sieviešu un 18 vīriešu komandas ar 153 dalībniekiem. Sieviešu grupā Pedagoģijas fakultātes studentes ar 29:10 pārspēja Pedagoģijas fakultātes "Veterānes".

Vīriešu grupā savā cīņā Fizikas un matemātikas fakultātes komanda "Prima" ar 19:17 uzvarēja Ekonomikas fakultātes komandu "Rezervisti".

Kopvērtējumā komandu cīņā uzvarēja Pedagoģijas fakultātes studenti.

Sacensības organizēja un tiesāja Pedagoģijas fakultātes 1. un 2. kursa Veselības un sporta izglītības specialitātes studenti. Laukumā aktīvākais tiesnesis bija Fizikas un matemātikas fakultātes 4. kursa students Juris Ķirsons.

Sacensību galvenā tiesnese I. PĀNE

◀ Spēle sākas

▶ Turnīra
uzvarētājas –
Pedagoģijas
fakultātes
studentes

pisks piemērs —
Vinstons Čērčils.

Cilvēki, kas aizņemti ar kādas problēmas risināšanu, bieži pārvietojas meditativā pozā: galva nodur-

kainas. Gaita kopumā nedabiska, tās mērķis — radīt iespaidu. Šāda gaita atbilstu liderim, kura padotie

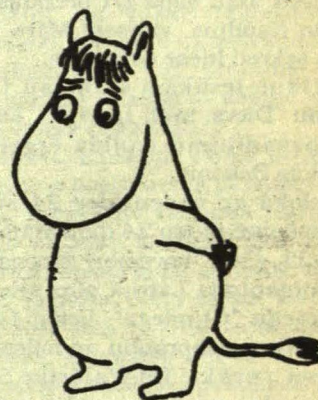

GAITA

ta, rokas "sakram-pētas" aiz muguras. Viņu gaita ir lēnīga, tie bieži apstājas, lai pasperu akmentiņu vai pat paceltu papīra strēmeli, apgrieztu tai otru pusi un no jauna nomestu. Viņi it kā sev saka: "Paskatīsimies uz to no visām pusēm".

Pašapmierinātie, nedaudz pompozie cilvēki par šīm īpašībām arī var vēstīt ar gaitu, kuru "padarījis slavenu" Benito Musolini. Viņu zods augstu pacelts, roku kustības pasvītroti intensīvas, kājas gandrīz ko-

iet gabaliņu aiz viņa — kā pilēni aiz pīļumammas.

Materiāls latviskots no Dž. Nirenberga un H. Kalero grāmatas "Kā lasīt cilvēku kā grāmatu" krievu valodā tulkotā varianta.

1993. g. 29. novembrī Latvijas Universitātes studentu korporācijai Gundega 70 gadu dibināšanas atceres diena. Šim notikumam esam gatavojušās kopš atjaunošanās dienas 1989. gadā. Nu tā ir pienākusi. Miglaina, vēsa, ar pirmā sniega segu Rīgas ielās, bet ar prieku sirdis un ziediem rokās.

Savu svētku svinības sākam 1993. gada 27. novembrī LU Lielajā aulā.

LU Lielā aula rotāta ziediem un centrā — korp! Gundega atjaunotais vapenis, kuru šodien, 1993. g. 27. novembrī, iesvētīs theol. prof. Visvaldis Klīve un mācītājs Harijs Grigols.

Aula pildās ar visu Latvijas augstskolu korporantiem un ārzemju viesiem. Plkst. 11. 15. ērģeļu mūzikai skanot, sākas mūsu, Gundegu gājiens. Nāk Gundegas ar sirmām galvām, dzīves vētrās vētītas, nāk jaunās Gundegas, kurām acis mirdz šīsdienas svētku prieks, bet visas vieno trīskrāsu zaļi —

par morālo un materiālo atbalstu. Seko vicesen! Māras Kalniņas isa darba atskaite par trim atjaunotnes gadiem, tad skan Gundegu dziedātā Gundegas dziesma ar mūsu dibinātājas Elzas Ābeles vārdiem. Seko apsveikumi no visām studentu un studentu korporācijām, vispirms no prezidējošām korp! Imeria un Tervetia. Savas krustmātes Gundegas sveic krustmeitu korp! Aurora. Krāšņi ziedi, dāvanas, sirsnīgi vārdi arī no tālienes globālā prezidija sen! Rasmus Siles un LU prorektora Kondratoviča k-ga.

Ir pienākuši apsveikumi no Latvijas, ASV, Kanādas, Vācijas. Tos nolasa t/l sekret! Inese Grīvalde.

Seko sen! pateicība visiem apsveicējiem un viesiem, un ar "Gaudeamus igitur", ko vada korp! Gundega mag. cantandi Kristīne Lūse un korp! Talavia fil! Gunārs Naudiņš, mūsu svinīgais akts ir noslēdzies.

Pērn, pavasar, uzturoties dažas dienas Somijā, man gadījās novērot kādu jauku studentu tradīciju, kura, bez šaubām, no Zviedrijas sākot, būs kopēja visām ziemeļu tautām.

Bij maija beigās, jaunu studentu uzņemšana augstskolā. Šo gadījumu jaunuzņemtie svinēja kā lielus svētkus. Ielās, kafejnīcās, tramvajos redzēja viņus lieliem bariem, draugu un paziņu pavadībā, savās spoži baltajās, tikko iegūtajās cepurītēs, jaunavas—studentes drēbēs un vārda pilnā nozīmē apkrautas ziediem, sevišķi rozēm.

Parašas, kurās izpaustos kaut kas nacionāli tradicionāls, mūsu studentībai pietrūkst. Korporāciju tradīcijas nevar šie pieskaitīt, jo tās pa lielāku daļu ir vēl svešdabīgas, aizņemtas. Lai nāktu ar savu īpatnību, mūsu studentība vēl ir par jaunu, vēl pavisam viņa nav saliedējusies par tādu nacionālu vienību, kas dotu sabiedrībai mēraukļu spriest par kādu uz studējošo jaunatni attiecošos parādību pozitīvā vai negatīvā nozīmē."

Tādas studentu ētikas mērauklas mēs vēl neredzam. Bet viena svēta un jauka tradīcija tomēr pastāv, kā man tojums no tiem laikiem, kad pirmais latvju students caur nepārvaramiem šķēršļiem lauzās pārkāpt augstskolas sliksni. Tas bij solījums, ko viņš deva sev pats: kalpot savai tautai. Un to viņš arī svēti turēja. Atmosfērā laikā nebija tādā kulturālu pasākumu, kuros nedarbojās latviešu studenti: biedrības, redakcijās, teātra izrādēs, priekšlasījumos. Pieliekot šā pirmā laika studentu mēraukļu, sabiedrībā un arī presē ir dzirdēti pārmēti, ka šī laika students maz vairs ņemot dalību tautas sabiedriskā un kulturālā dzīvē. No vienas puses šie pārmēti izliekas nedibināti: laiks ir cits, uzdevumi un prasības citādi, inteligentu darbinieku tautā vairs nav tāds trūkums, kā agrāk un tādēļ studējošās jaunatnes līdzdalība nav tik nepieciešama; bet no otras puses: dzirdot šādu pārmēti ir arī jādzird tautas nepārgrozītais uzskats, ka studējošā jaunatne ir tautas parādniece un tauta ir viņas parādu atprasītāja. Agri, vai vēl parāds jānolidzina, tur neko nevar darīt. No tā nevar atpirties ne ar kādu izvairīšanos uz kosmopolitisma, vai internacionālisma pusi. Tautas sirdsapziņu nevar pārliecināt, ka tu mīli Dievu, ja nemīli savu brālī; ka tu mīli cilvēci, ja tu nemīli savu tautu. Latvju dēls un latvju meita nevar būt kā vācu muļžniecības pēcnācējs Sevi piepildīt var katris tikai savā tautā, jo tauta ir vairāk, vai mazāk stiprs vienības jēdziens, vienības, kuru stipru darījuši viņas labākie, apgaismotie dēli un meitas. Ja viņš atsakās no saviem pienākumiem pret tautu, tā var

Gundegai — 70!

zili — sudraba lenta.

Svētku aktu vada t/l prezidijs: sen! Maruta Naudiņa, vicesen! Māra Kalniņa un sekret! Inese Grīvalde.

Svētkus iesākam ar mūsu tautas lūgšanu "Dievs, svēti Latviju!", kam ērģeļu pavadījumu izpilda ērģelnieks Tālivaldis Deksnis.

Puslokā ap vapeni deg 24 sveces, kas simbolizē mūsu 24 dibinātājas, kuras 1923. g. 29. novembrī sanāca kopā un noorganizēja Latvijā otro studentu korporāciju "Gundega", liekot tās pamatā darbu, vienprātību un mīlestību.

Mūsu vecākā fil! Valērija Siecēniece — 1c! un visjaunākā meitene Andra Lāzo — 108c! iededzina šīs piemiņas sveces. Sen! lūdz mācītāju Hariju Grigolu sākt vāpēna iesvēti, tā sākas ar garīgo dziesmu "Dievs, debess Tēvs, tik neej garām". Mācītājs Harijs Grigols saka svētīšanas vārdus, kas nobeidzas ar lūgšanu un mūžībā aizgājušo Gundegu piemiņas brīdi. Klusumā un 24 sveču gaismā domās pieminam tās Gundegas, kas uz mūsu apgūlušās *Dzimtenes smiltājā*. Tad ieskanas ērģeļu solo "Integer vitae" un mēs domās esam kopā plašajā pasaulē. Dzīvi izjustus vārdus saka theol. prof. Visvaldis Klīve.

Pēc vāpēna iesvētes — seniores ruņa, kurā uzsvērti Gundegas devīzēs ietvertie principi, kā arī pateicības vārdi visām pirmskara laika filiistrēm un ārpus Latvijas dzīvojošajām Gundegām

Vakarā plkst. 18.00 restorāna Rīga lielajā zālē balle. Mūsu jaunākajai paaudzei tāda stila balle laikam ir pirmā mūžā. Viesu grāmata pildās ar balles viesu parakstiem un balles saimnieces — audzinātāja un prezidijs — sagaida daudzus goda un uzlūgtos pilsoniskos viesus. Balle sākas ar polonēzi, ko vada prezidijs ar saviem galda kungiem, aiz kuriem — pāros 140 viesu, un glāzi dzirkstošā šampanieša. Mijas dejas ar dziesmām, nodibinās jaunas pazišanās un draudzības, līdz pienāk šķiršanās stunda. Vēlreiz šodien skan "Gaudeamus igitur" un atvadu dziesma "Vēl vienu sārtu rožu ziedu". Vēl kopīgi pūsnakti aizejam uz mūsu tautas svētvietu — Brīvības pieminekli, kur sen! noliek ziedus, un balles viesi lielā vienprātībā nodzied "Daugav's abas malas".

Svētki turpinās arī 28. novembrī — plkst. 15.00 svētku komeršs laipni atvēlētajās korp! Talavia telpās. Komerša laikā svētku konvents, pēc tam mūsu tradīcija ar saules meitām, kas simbolizē mūžīgo gaismu, un Gundegas *uguntiņu centrā*.

palikt par smilšu sauju, kuru saberz starp dzirnu akmeņiem. Un kurš gan no jaunatnes gribētu tā rezignēt un apmierināties ar smilšu grauda lomu varmācības ķētnā?

Jauns faktors mūsu tautas dzīvē ir studējošā sievietē, kā viņa nākotnē ieies tautā. Ir dibināts iemesls jautāt: kāda veida būs viņas īpatnējais vaigs?

Ne visas tās jaunavas—studentes, kuras tagad pilda augstskolu, var cerēt, ka viņu dzīves ceļš jau būs izcilus ceļš, ka viņas ieņems ievērojamu, tādu sarežģītu stāvokli dzīvē. Lielu talanti un lielas dāvanas ir reta manta un būs arvien reta manta visos laikos pie visām tautām. Lielai daļai studenšu būs jānāk pie atziņas, ka viņas ir tikai vidus mērs. Šī atziņa būs daudzām saistīta ar atsacīšanos, ar rezignāciju, vilšanos, ciešanām. Bet no sava svētdienas vaiga nevienai atsacīties nevajaga. Viņa atspulgā var savu mazo, mazo, mazo dārzu padarīt par paradīzes dārza stūri, savu zemo, šauru namu par istu gaismas avotu.

Apgaismotam būt ir liela laime, liela priekšrocība. To zin tikai pareizi novērtēt tie, kas mērojuši garus un grūtus ceļus pēc sava gaismas stara. Cilvēkam, kas smēlis no gaismas avota, nedrīkstētu būt izmisuma, nedrīkstētu būt "bezizejas stāvokļa", viņš nedrīkstētu stāvēt, kā "inteliģents bezdarbnieks", kur rokas pilnas darba. Taisni viņa inteliģencei vajadzētu palīdzēt viņam iejusties katros apstākļos, katrā stāvoklī, pat vienkāršākā darbā atrast viņu atvieglojošas metodes, ienest viņā jaunus ritmus.

Starp latvju studentēm nedrīkstētu būt nevienas pirmskara baltrocītes mātes meitas, kura baidījās savus pirkstus bāzt aukstā ūdenī. Sievietes—studentes jau ir ienesušas dzīvē vērtības, kādas agrāk sievietes vēl nepazina.

Biedrošanos. Plecu pie pleca. Savstarpēju veidošanos. Savstarpēju saprašanas. Netikvien ar izpalīdzīgu un draudzīgu māsas roku nelaimīgā brīdī, ar mīlojošu sirdi, uzticīgu viena otrai; vēl vairāk: nākamai dzīvei kopējus darbības pamatus, kopējus uzskatus, kopējas atziņas; ticēsīm droši, ka studējošā sievietē jau tagad liek pamatus jaunai nākotnes ētikai.

Viņas ir pabalstījušas vīriešu gribu uz varu. Bet sievietes griba neiet uz varu, uz skaldišanu, bet uz viengabalainību, uz pilnību. Saudzēt, kopt, darīt veselu, tā ir sievietes mīlsija. Ja vīrietim vajaga kādas savas idejas labā karot,

tad sievietei vajaga savas idejas labā sasiet brūces. Viņai arvien būs tuvāki tie, kas tirumus sēj, nekā tie, kas viņus izposta; tuvāki tie, kas namus ceļ, nekā tie, kas viņus sagrauj. Tautā iet daudz runātāju un mācītāju, kā iegūt viegli, pavisam viegli materiālus labumus, politiskas priekšrocības, bet neviens nenāk un nemāca, kā būt krietnam un taisnam, kā satikt ar citiem, kā mīlēt, kā iegūt garīgu veselību un viengabalainību, un, par visām lietām — kā strādāt. Ieskatoties dziļāki mūsu tautas dzīvē, ar dziļām skumjām jāatzīst, ka

STUDENTES SVĒTDIENAS VAIGS

"Sievietes nav tik iecietīgas pret caurmēru kā vīrieši. Bet vai tad sievietes atsacītos tādēļ no politikas?" Tā 1925. gadā jautāja rakstniece Anna Brigadere, šķiet, viņas reiz rakstītais ir aktuāls arī šobrīd.

Rakstniece bija studenšu korporāciju "Daugaviete", "Imeria", "Talavija", "Varavīksne" Goda filistre. Anna Brigadere allaž domājusi un rakstījusi par latviešu sievietes lomu. Pirmo reizi publicējam Jāņa Rapas ieteiktā raksta fragmentus par latviešu studentēm.

ētiskais progress palicis tālu pakal politiskajam progresam. Ja tiešām mēs būsīm ieguvuši galējo, ko sola ciņas karsti politiķi, tomēr ar baigu sirdi jājauc: Un tad? Kas tā būs par tautu, kas baudīs visus solītos materiālos labumus? Vai tā būs ētiski stipra tauta? Ētisks spēks ir dārgs augs, kuru gan var viegli izraut un iznīcināt, bet kuru nevar uzburt no šodienas uz rītu ar faķiriskām mākslām. Tas ir jāaudzina caur gadu desmitiem un simtiem.

Un šo ētisko spēku dēstīt, kopt, audzēt lielu ir sievietes, un pirmā kartā studētas sievietes, uzdevums un neatliekamais pienākums, kādu dzīves un likteņa lomu viņa arī neizpildītu, tas ir viņas parāds, kas tai jāatlīdzina tautai, jo bez tāda ētiska spēka mēs būsīm tikai viendienas mušas tautu saimē.

Svētdienas vaigs nav dzirotāja vaigs, bet darba darītāja vaigs. Tas ir dziļi reliģiozs, jo katris darbs, kas Radītāja gēnija apveltīts, ir reliģiozs. Tas ir kā mākslinieka jaunradītāja darbs, vienalga, vai to strādā ar spalvu, ar pindzeli, ar kaltu, vai viņa izpildītājs griež dzirnas, dzen vagu, vai ar ķelles palīdzību saista akmeni pie akmeņa.

Tik, cik katris savā darbā ir dievkalpotājs, tik viņa darbs ir produktīvs.

Kā politiskai un sabiedriskai darbiniecei, latvju sievietei vēl netic. Vēlēšanu sarakstos viņu vēl strīpo. Netikvien vīrieši, arī sievietes. To daudzi atzīmē ar gandarījumu. Pēc patreizējā uzskata, vīrietis politiskā laukā ir kronēts valdnieks, sieviete, turpretī, uzurpatore. Un ja viņa ielet Saeimā, vai citā organizācijā, kā politiskās partijas locekle,

kas iziet uz varas iegūšanu un skaldišanu, un nevis uz saskaņotību un viengabalainību, tad, protams, katris viņas partijas loceklis — vīrietis panāks daudz vairāk nekā viņa.

Politisku kaislību, vārdu divkaujās, kuru arēna šoslaikus ir parlaments, un kurās, mums no tālienes raugoties, dažreiz vai mati stāvus ceļas, sievietei būs grūti ieņemt izcilu stāvokli. Un, kad viņa to neieņem, viņu strīpo. Bez zēlastības. Sievietes nav tik iecietīgas pret caurmēru, kā vīrieši. Bet vai tad sievietes atsacītos tādēļ no politikas? Nebūt. Kas šodien vēl nav, var jau būt rītu.

Nevis sievietei atsacīties no politikas, bet politikai vajadzēs atsacīties no līdz šim piekoptās taktikas. Sieviete to prasis. Viņa ienesīs sabiedrībā un politikā jaunu ētiku un jaunu taktiku. Varbūt tagadējā, dažreiz it kā tirgus troksnī, viņa nāks ar savu svētdienas vaigu. Pēc viņas vairāk konkrētas dabas domāšanas veida, viņas vārds būs īss, skaidrs, vienkāršs, lietisķis. Un viņu vajadzēs uzklāusīt, ja tā nāks savā vārdā, tā nāks tās jaunās rītdienas sievietes cilts vārdā, kas būs dziļi izjutusi, ka nu ir gan pienācis laiks sabiedrības un tautas labā latvju pilsoni—sievietei būt pilntiesīgai un pilniskanīgai līdzās pilsonim—vīrietim.

P. S. Rakstā saglabāta autore lietotā ortogrāfija un interpunkcija.

Nāk Ziemassvētki... Drīz dedzināsim eglītes. Tās gan nevajadzētu dedzināt, labāk aizdedzināt kādu svecīti un lūkoties tās liesmiņā. Bet vai esat iepazinušies ar ugunsdrošības noteikumiem? Ak nē? Tad pie jums var izcelties ugunsgrēks, kā tas notika Vindzoras pili.

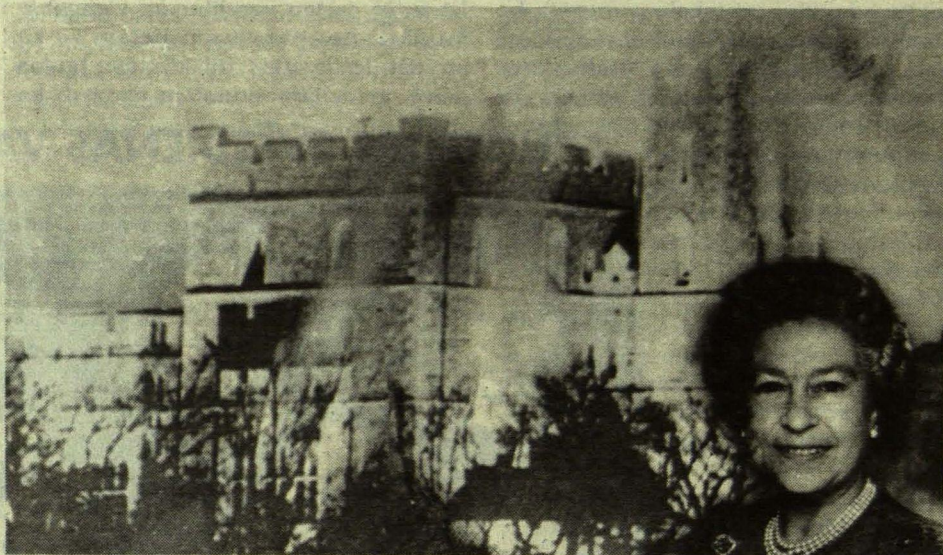
voklim. Daži opozīcijas politiķi un masu mēdiju komentētāji ļoti kritizēja to, ka valsts nauda tiks izlieto-
ta, lai remontētu karalienes māju. Valdība šai jautājumā saglabāja savu viedokli, uzsverot, ka izpostītās

VINDZORAS PILS UGUNSGRĒKS

1992. g. 20. novembrī ugunsgrēks sākās personiskajā kapelā Vindzoras pils Česteras tornī. Tā tika lietota kā pagaidu noliktava pils atjaunošanas laikā. Lieljaudīgas halogēnās lampas bija aizdedzinājušas ugunsnedrošu šķidrumu, no kura aizdegās aizkari. Pirms uguni pamanīja, tā bija izplatījusies daudzo apartamentu lielākajā daļā.

Tā bija laimīga sagadišanās, ka atjaunošanas dēļ, vairums istabu bija tukšas. Galvenie zaudējumi starp mākslas darbiem bija Bīčija glezna (16X13), kurā attēlots Georgs III, pieņemot karaspēka parādi, un trīs citas gleznas, 1820. gadu pavaldoņības trauku skapis un vairāki porcelāna izstrādājumi, kā arī liels paklājs no 1851. gada. Mākslas darbi un vairākas lustras tika daļēji sabojātas. Pasaules vislielākais paklājs bija tāds, ka to iznesa 43 karavīri.

Vislielākie bojājumi tika nodarīti pašai pils būvei: izpostīta Svētā Georga zāle, arī Lielā pieņemšanas istaba, valsts ēdamistaba, Tumši sarkanā viesistaba, Zaļā viesistaba, gaitenis un Vaterlo palāta. Par laimi uguns nepārgāja uz Karaliskās ģimenes personisko mitekli.

Jorkas hercogs bija vienīgais Karaliskās ģimenes loceklis, kas atradās pili, kad ugunsgrēks sākās, un viņš ātri palīdzēja organizēt mākslas darbu glābšanu.

Viņas Augstība atgriezās mājās šai postažā no savām 45. kāzu gadadienas svinībām. Princis Andrejs sacīja reportieriem: "Karaliene ir sagrauta, absolūti sagrauta!"

Mantojuma sekretārs Pīters Bruks apņēmās veikt pils restaurāciju līdz tās pirmsugunsgrēka stā-

istabas nebija karalienei piederošas ēkas spārns, bet valsts, tādējādi valdības pienākums ir to atjaunot.

Kaut arī angļi saka: "Mana māja ir mana pils," neaizmirstiet degošas eglītes (piedodiet, svecītes!) bez uzraudzības, mūsu valdības pienākums nebūs restaurēt jūsu mitekli.

AJJA ŠULTE

ua APSVEICAM VĀRDA DIENĀ!

LAI ARĪ TRĪNE MIRS VAI PIRTS DEGS

NOVEMBRIS

8. Aleksandra → Aleksandrs (gr. v. alexo — atvaira + anēr — vīrs, t. i. cilvēku aizstāvis), p. f. 1879. g., Rūjienā, Vidzemē.

Agra — latv. v. agrs, p. f. 19. gs I cet., Rīgā.

9. Teodors — gr. v. theos — dievs + dōron — dāvana, p. f. 1545. g., Vidzemē.

10. Mārtiņš → Martins (lat. v. Martins — veltīts Marsam, kareivīgs), p. f. 1601. g., Vidzemē.

Mārcis → Mārtiņš, p. f. 1532. g., Rīgā.

11. Ojārs — latv. v. ojars — trakulis, draiskulis, poļu v. ogier —

ērzelis, p. f. 1903. g., Rīgā.

Nellija → Neonilla (gr. v. neos — jauns), p. f. 1904. g., Rūjienā, Vidzemē.

12. Kaija — latv. v. kaija, p. f. 1549. g., Rīgā.

Kornēlija → Kornēlija (sens romiešu dzimtas v. Cornelius, lat. v. cornu — rags, cornus — ķiršu šķirne), p. f. 1879. g., Umurgā, Vidzemē.

13. Eižens — gr. v. eugenēs — laimīgi dzimis, dižciltīgs, p. f. 1869. g., Rīgā.

Jevgeņijs → Eižens, p. f. 1876. g., Rēzeknē.

Jevgeņija → Jevgeņijs → Eižens, p. f. 1877. g., Rēzeknē.

14. Fricis → Fridrihs, p. f. 1638. g., Bīriņos, Vidzemē.

Vikentijs → Vikcentijs, p. f. 20. gs. I cet., Rīgā.

15. Leopolds — sens augšvācu v. līret — tauta + bald — drosmīgs, p. f. 19. gs. IV cet., Mazsalacā, Vidzemē.

Undine — lat. v. unda — vilnis, nāra, p. f. 1922. g., Rīgā.

16. Banga — latv. v. banga, p. f. 1927. g., Rīgā.

Glorija — lat. v. gloria — slava, gods, p. f. 1925. g., Alūksnē.

(Turpinājums 27. lappusē)

17. Hugo — gotu v. hug — do-
mātājs, sens vācu v. hugu — sirds,
prāts, dvēsele, saprašana, griba, p.
f. 1871. g., Burtniekos, Vidzemē.

Uga —> Hugo, p. f. 1895. g.,
Rīgā.

Uģis —> Hugo, tēls Raiņa lugā
"Indulis un Ārija", p. f. 1937. g.,
Rīgā.

18. Aleksandrs — gr. v. alexo —
atvaira + anēr — vīrs, p. f. 1638. g.,
Naukšēnos, Vidzemē.

19. Elizabete — ebr. v. ēlišcheba
— dievs ir mans zvērests, p. f. 1252.
g., Rīgā.

Liza —> Elizabete, p. f. 1695. g.,
Salas Piņķos, Vidzemē.

20. Anda —> Amanda (lat. v.
amanda — mīlamā), tēls Raiņa lugā
"Pūt, vējiņi!", p. f. 1927. g., Rīgā.

Andina —> Anda —> Amanda, p.
f. 20. gs. I cet., Rīgā.

DECEMBRIS

1. Arnolds — sens augšvācu vārds
arn — ērglis + waltan — valdīt,
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1590. gadā.

2. Meta —> Margareta —>
Margarita — lat. val. pērle, pirmo
reizi fiksēts Zemgalē, 1851. gadā.

Sniedze — latv. val. sniedze
(putns); sniegs; tēls A. Brigaderes
lugā "Princese Gundega un karalis
Brusubārda", pirmo reizi fiksēts
Rīgā, 1933. gadā.

3. Eviņa —> Eva — ebreju val.
havva — dzīve, dzīvības devēja,
pirmo reizi fiksēts Vidzemē,
1940. gadā.

Raita — latv. val. raitis; somu val.
raitis — svaigs, vēss, tīrs; pirmo
reizi fiksēts Raunā, Vidzemē,
1935. gadā.

Jogita —> Joginta — liet. val.
juo — vairāk + ginti — aizstāvēt,
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1922. gadā.

4. Baiba —> Barbara — grieķu
val. barbara — svešzemiece; tēls
Raiņa lugā "Pūt, vējiņi!", pirmo reizi
fiksēts Durbē, Kurzemē, 1777. gadā.

Barbara — pirmo reizi fiksēts
Rīgā, 1399. gadā.

5. Sabīne — lat. val. sabīna —
sabīniete (*senitāliešu cilts piede-
rigā*), pirmo reizi fiksēts Ķirupē,
Latgalē, 1761. gadā.

Sarma — latv. val. sarma, pirmo
reizi fiksēts Rīgā, 1507. gadā.

Klaudijus — lat. val. Claudius —
romiešu dzimtas vārds; claudus —
klībs, sakropļots, pirmo reizi fiksēts
Aizputes apkārtņē, Kurzemē, 19. gs.

beigās.

6. Nikolajs — grieķu val. nikē —
uzvara + laos — tauta, pirmo reizi
fiksēts Rīgā, 1390. gadā.

Niklāvs —> Nikolauss (=Nikolajs),
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1500. gadā.

7. Antonija —> Antonijs — lat.
val. Antonius, lat. v. antius —
priekšā stāvošs, priekšnieks; tēls
R. Blaumaņa lugā "Skroderdienas
Silmačos", pirmo reizi fiksēts
Rūjienā, Vidzemē, 1832. gadā.

Anta —> Antonija, pirmo reizi fik-
sēts Lubānā, Vidzemē, 1930. gadā.

Dzirkstīte —> Dzirkste — latv.
val. dzirkste — dzirkstele, pirmo
reizi fiksēts Rīgā, 1933. gadā.

8. Gunārs —> Gunhrams — sens
augšvācu vārds gunt — cīņa +
hraban — krauklis, pirmo reizi
fiksēts Rīgā, 1914. gadā.

Vladimirs — krievu val.
владеть — valdīt (pār kaut ko) +
vbh — pasaule, pirmo reizi fiksēts
Ainažos, Vidzemē, 19. gs. beigās.

9. Sarmīte —> Sarma — latv. val.
sarma, pirmo reizi fiksēts Rīgā,
1922. gadā.

10. Guna — latv. val. guns,
uguns; tēls Aspazijas lugā "Sidraba
šķidrauts", pirmo reizi fiksēts Rīgā,
20. gs. I. cet.

Judīte — ebreju valodā
Jehūdith — jūdiete, pirmo reizi
fiksēts Jelgavā, 1650. gadā.

11. Voldemārs —> Valdemārs —
sens augšvācu vārds waltan — val-
dīt + mārī — slavens, pirmo reizi fik-
sēts Matišos, Vidzemē, 1838. gadā.

Valdis — latv. val. valdīt, pirmo
reizi fiksēts Ogrē, 19. gs. beigās.

12. Otilija — sens augšvācu
vārds othal — dzimtene, pirmo reizi
fiksēts Rīgā, 1453. gadā.

Iveta —> Ivonna —> Ivo — sens
augšvācu vārds iwa — šaujamaiss
loks (loka šāvējs), pirmo reizi fiksēts
Rīgā, 20. gs. I. cet.

13. Lūcija —> Lūcijs — lat. val.
luk — gaisma, dienas gaismā dzi-
mušais, pirmo reizi fiksēts Rīgā,
1513. gadā.

Veldze — latv. val. veldze, pirmo
reizi fiksēts Vidzemē, 20. gs. I. cet.

14. Auseklis — latv. val. ausek-
lis — rīta zvaigzne; Krogzemju Mi-
kus pseidonīms, pirmo reizi fiksēts
Zemgalē, 1874. gadā.

Gaisma — latv. val. gaisma, pir-
mo reizi fiksēts Rīgā, 1925. gadā.

15. Johanna —> Johanness —
ebreju val. Johānān — Jahve ir ap-

žēlojis, pirmo reizi fiksēts Kurzemē,
1690. gadā.

Jana —> Johanna, pirmo reizi
fiksēts Madonā, 1925. gadā.

16. Alvine —> Alvins — sens
augšvācu vārds adal — dižciltīgs +
wini — draugs, pirmo reizi fiksēts
Cēsis, 1864. gadā.

17. Hilda — sens augšvācu vārds
hiltja — cīņa, pirmo reizi fiksēts
Rīgā, 19. gs. beigās.

Teiksma — latv. val. teiksma,
pirmo reizi fiksēts Raunā, Vidzemē,
20. gs. 2. cet.

18. Kristaps —> Kristofors —
grieķu val. Christos — Kristus +
pherō — nest; Rīgā krāvēju un ne-
sēju biedrības patrons, pirmo reizi
fiksēts Trikātā, Vidzemē,
1638. gadā.

Krists —> Kristiāns — lat. val.
christianus — kristietis, pirmo reizi
fiksēts Allāžos, Vidzemē, 1638. gadā.

Klinta — latv. val. klints; tēls
I. Indrānes romānā "Ūdensnesējs",
pirmo reizi fiksēts Zemgalē, 20. gs.
3. cet.

19. Lelde — Raiņa fonētisks dari-
nājums, tēls lugā "Spēleju, dancoju",
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1929. gadā.

Sarmis —> Sarma — latv. val.
sarma, pirmo reizi fiksēts Valmieras
raj., 20. gs. 3. cet.

20. Arta —> Artis — lat. val.
ars — amats, māksla, zinātne,
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1916. gadā.

Minjona — franču val. mignon —
liegs, maigs, pirmo reizi fiksēts
Kurzemē, 19. gs. beigās.

21. Toms —> Tomass — ara-
miešu vārds tē'ōma — dvīnis, pirmo
reizi fiksēts Vidzemē, 1537. gadā.

Saulcerīte — latv. val. saule +
cerēt; Raiņa darināts vārds lugā
"Zelta zirgs", pirmo reizi fiksēts
Rīgā, 1932. gadā.

22. Saulvedis — latv. val. saule +
vest; tēls Raiņa lugā "Zelta zirgs",
pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1929. gadā.

23. Viktorija — lat. val. victoria —
uzvara, pirmo reizi fiksēts Vidzemē,
1535. gadā.

Balva — latv. val. balva, pirmo
reizi fiksēts Vidzemē, 20. gs. I. cet.

24. Ādams — ebreju val. ādām —
cilvēks, zemes dzemdēts, zemes
vīrs, pirmo reizi fiksēts Rīgā,
1522. gadā.

Ieva —> Ēva; latv. val. ieva, pirmo
reizi fiksēts Limbažos, 1743. gadā.

25. Stella — lat. val. stella — zvaigzne, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 20. gs. 1. cet.

Larisa — grieķu val. laris — kaija; laros — patīkamā, saldā, pirmo reizi fiksēts Latgalē, 19. gs. beigās.

26. Dainuvīte — latv. val. daina + vīt, pirmo reizi fiksēts Bauskas apk., 20. gs. 1. cet.

Gija → Gijs → Gvido — sens augšvācu vārds witu — mežs, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1965. gadā.

27. Elmārs — sens augšvācu vārds al — viss + mārī — slavens, pirmo reizi fiksēts Palsmanē, Vidzemē, 1889. gadā.

Inita — lat. val. initā — apsvērt, inītus — sākums, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1927. gadā.

28. Inga — sens ziemeļu dievs — Ingwio, pirmo reizi fiksēts Džūkstē, Zemgalē, 1827. gadā.

Ivita → Iva — krievu val. ива — vītols, sens augšvācu vārds iwa — šaujamašs loks, pirmo reizi fiksēts Saldus raj., 20. gs. 3. cet.

29. Solveiģa — no skandināvu val. nams + cīpa, sens norvēģu vārds saal — upe + veig — skurbinošs dzēriens; tēls H. Ibsena lugā "Pērs Gints", pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1922. gadā.

Ilgona → Ilgonis — latv. val. ilgoties

30. Dāvids — ebreju val. Dāvid — mīļotais, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1607. gadā.

Dāvis → Dāvids, pirmo reizi fiksēts Rūjienā, Vidzemē, 1761. gadā.

31. Silvestrs — lat. val. silvester — mežains, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, 1545. gadā.

Kalvis — latv. val. kalvis, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1939. gadā.

JANVĀRIS

1. Laimnesis — latv. val. laime + nest; pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1937. gadā.

Solvita — latv. val. sol — saule + vīta — dzīve, dzīvība, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1926. gadā.

2. Indulis → Indriķis → Heinrihs — sens augšvācu vārds heim — māja + rīchi — varens, valdnieks; tēls Raiņa lugā "Indulis un Ārija", pirmo reizi fiksēts Vidzemē, Rūjienā, 1877. gadā.

Ivo — sens augšvācu vārds iwa — šaujamašs loks (loka šāvējs),

pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1962. gadā.

3. Miervaldis — latv. val. miers + valdīt, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, 13. gs.

Ringolds → Reinholds — sens augšvācu vārds ragin — likteņa, dievu lēmums + waltan — valdīt, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1873. gadā.

4. Spodra — latv. val. spodrs, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 20. gs. 1. cet.

Ilva — fonētiski darināts vārds, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1943. gadā.

5. Sīmanis → Simons — ebreju val. šim'on : šāma — klausīties, sadzirdēt, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, Mārcienā, 1562. gadā.

Zintis → Zinta — latv. val. zinte — buršanas māksla, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1940. gadā.

6. Spulģa — latv. val. spulgot,

1924. gadā.

9. Kaspars — sens persiešu vārds kandschwar — mantzinis, pirmo reizi fiksēts Jaunpilī, 1577. gadā.

Aksels — ķeltu vārds Askel — dievu ķelle, pirmo reizi fiksēts Kurzemē, 1891. gadā.

10. Tatjana — grieķu val. tattō — noteikt, iecelt, pirmo reizi fiksēts Latgalē, 18. gs.

11. Smaida — latv. val. smaidis, pirmo reizi fiksēts Zemgalē, Laucesē, 19. gs. beigās.

Franciska → Francisks — lat. val. franciskus — franku cilts piederīgais, pirmo reizi fiksēts Latgalē, Višķos, 1762. gadā.

12. Reinis → Reinholds — sens augšvācu vārds ragin — likteņa, dievu lēmums + waltan — valdīt, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, 1601. gadā.

Reinholds — pirmo reizi fiksēts Vidzemē, 1545. gadā.

13. Harijs → Heinrihs — sens augšvācu vārds heim — māja + rīchi — varens, valdnieks, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1885. gadā.

Ārijs — ebreju val. ariē — lauva, pirmo reizi fiksēts Cēsu apk., 19. gs. beigās.

Āris → Ārijs — pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1940. gadā.

Aira — latv. val. airene (pļavu zāle), pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1934. gadā.

14. Roberts — sens augšvācu vārds hrōd, hruod — slava + be-rah — spīdošs, slavens, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, 1545. gadā.

Raitis → Raita — latv. val. raitis — veikls, ātrs, pirmo reizi fiksēts Valmierā, 1938. gadā.

15. Fēlikss — lat. val. felix — veiksmīgs, laimīgs, pirmo reizi fiksēts Valmierā, 1523. gadā.

Felicita — lat. val. felicitas — laime, pirmo reizi fiksēts Rēzeknē, 1877. gadā.

16. Lidija — grieķu val. Lydia — lidiete, Lidijas (novads Mazāzijā) iedzīvotāja, pirmo reizi fiksēts Rūjienā, 1881. gadā.

Lida → Lidija, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 1884. gadā.

ĒRIKAS MĀLDERES zīmējums

pirmo reizi fiksēts Zemgalē, 20. gs. 1. cet.

Arnita → Arnis → Arnolds — sens augšvācu vārds arn — ērglis + waltan — valdīt, pirmo reizi fiksēts Madonas raj., 1969. gadā.

7. Rota — latv. val. rota, pirmo reizi fiksēts Kurzemē, 19. gs. beigās.

Zigmārs → Sigmārs — sens augšvācu vārds sigu — uzvara + mārī — slavens, pirmo reizi fiksēts Rīgā, 20. gs. 1. cet.

Juliāns → Jūliuss — grieķu val. tūlos — jauneklis.

8. Gatis → Gothards — sens augšvācu vārds got — dievs + hart — stiprs, drosmīgs, pirmo reizi fiksēts Vidzemē, Mārsēnos, 19. gs. beigās.

Ivanda → Ivonna → Ivo — sens augšvācu vārds iwa — šaujamašs loks, pirmo reizi fiksēts Bauskā,

Jūs viņu ļoti labi pazīstat (droši vien zināt, kāds viņš izskatās, tādēļ šoreiz nav fotogrāfijas), jo SWH radio Krisa Rī dziesmiņu "The Road to Hell!" spēlē katrā brīvā brīdī.

Dzimis Midlsboro itāļu, iru un dienviņslāvu pēcteču laulībā. Kriss Rī pasaules mūzikā ienāca salīdzinoši vēlu — 22 gadu vecumā. Reja Kūdera (Ry Cooder) un Džo Volša (Joe Walsh) dziesmu iedvesmots, Kriss pameta žurnālista karjeru, nopirka pirmo ģitāru un saprata savu isto aicinājumu.

Viņa debijas albums "Whatever Happened to Benny Sartini?" tika izdots 1978. gadā. Dziesma "Fool If you Think It's Over" Amerikas topos uzkāpa līdz 5. vietai un nopelnīja Krisam Gremi balvu. Šo godu viņš dalīja ar atzītiem un respektējamiem mūziķiem Brūsu Springstīnu (Bruce Springsteen) un Elvisu Kostello (Elvis Costello). Tāda strauja veiksmē un atzišana, pateicoties nepastāvīgajai, jaunus virzienus meklējošai popmūzikas dabai, bija islaicīga un nākamajos gados Rī cīnījās par savas identitātes saglabāšanu starp mūzikas revolūcijas izpausmēm, panku un jauno vilni.

Paliekot uzticīgs saviem ideāliem un iedvesmai, Rī turpināja radīt savu mūziku. Izdot ceturto albumu "Watersign", kuru raksturo internacionāls singls "I can Hear Your Heartbeat", Kriss iemantoja atzīnību Eiropā. Albuma kopijas sasniedza miljonu un 1984. gadā Kriss devās pirmajā Eiropas tūrē. Atsauksmes bija sajūsminošas, un viņš iemantoja visuzticamākos sekotājus visā kontinentā. Kopš tā laika viņš katru gadu koncertē Eiropas turnejās arvien lielākām auditorijām.

"Wired To The Moon", kam sekoja "Watersign" un Kriss kērās pie

ŠOBRĪD SKAN CEĻŠ UZ ELLI

"Shambrock Diaries" komponēšanas. Šī '85. gada kolekcija pierādīja, ka spēj iekārot zelta diskus Ap

vienotajā karalistē, Holandē un Beļģijā, platīna — Vācijā. Tomēr tikai '86 g. izdotais Rī septītais albums "On The Beach" patiesi nostādīja nepretenciozo Krisu līdzās pasaules zvaigznēm. Albums nostiprinājās 1. vietā visā Eiropā un ieguva zelta statusu Austrālijā, Jaunzēlandē un Japānā. Rī augošā popularitāte pasaulē nenoplaka arī 1988. gadā, kad tapa "Dancing With Strangers" — albums atkāpās no 1. pozīcijas aptaujās tikai pēc Maikla Džeksona "Bad" nākšanas klajā. Ja vēl kāds šaubījās par Rī pastāvīgo popularitāti viņa dzimtenē, tad to pilnībā

pārliecināja hits "Let's Dance".

1989. gadā

izdots izlases albums "New Light Through Old Windows", kurš sasniedz rekordskaitu multiplatīna disku tirdzniecībā.

Tās ilustrē, kāpēc Rī ir iemantojis kritiķu un fanu atbalstu un 12 gadus nepakļaujas muzikāliem untumiem. "The Road To Hell", izdots 1989. gada beigās, turpināja šo fenomenālo slavas gājienu un ieguva četrkārtēju platīna statusu Apvienotajā karalistē vien.

1991. gada sākumā iznāca Krisa Rī jaunais singls no 12. albuma "Auberge" un paziņojums par grandiozu pasaules turneju rudenī. Ja "The Road To Hell" Kriss dzied par drūmo — šaubām un problēmām, dzīvojot modernajā sabiedrībā, tad "Auberge" ir jauns pavērsiens — optimisms lirikā, mūzikā, tematikā un noskaņās.

Albumā ir kontrastējošas un neatvairāmas dziesmas. Tas sākas ar smalku, plūstošu ģitāras skaņu pavadītu tituldziesmu. "Auberge" ir svētvieta, pēdējais patvērumš no dzīves pārbaudījumiem. Dziesma

atspoguļo vienu no albuma pamattēmām.

"Set Me Free", cita lieliska dziesma, apvieno Rī

ipatno balsi, skumjo ģitāras piedziedājumu un krāšņu klavieru melodiju. Tas ir

septiņu minūšu meistar darbs. Svētīlaimīgās "And You My Love" un "Heaven"

harmonē ar eiforisko "You're Not a Number" un viegli uzstā-

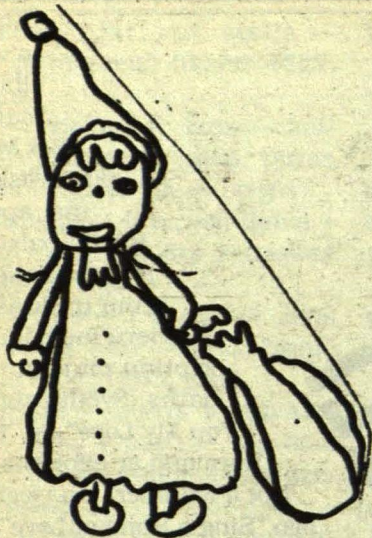
jīgo "Sing a Song of Love", kamēr Kriss greizi parausta plecus dziesmā "Gone Fishing". Albumu noslēdz viena no visiespaidīgākajām balādēm "The Mention Of Your Name". Rezumējot, "Auberge" Kriss radījis, skatoties daudzsološajā un cerību pilnajā nākotnē.

Pēdējā dziesmu kolekcijā Kriss Rī iekļāvis skaistākās ģitāras kompozīcijas savā jau atzītajā karjerā. Pēc auglīgās sadarbības pie "The Road To Hell" Kriss atkal apvienojās ar veco kompanjonu Aīenu Kelliju (Ion Kelly), kurš ir jaunās plātes producentš.

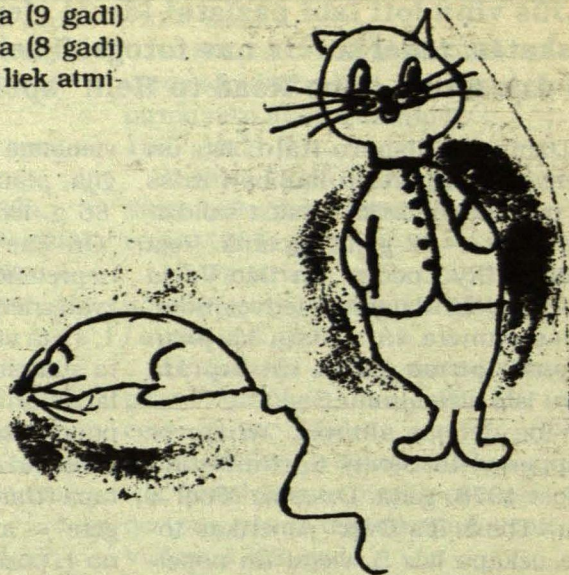
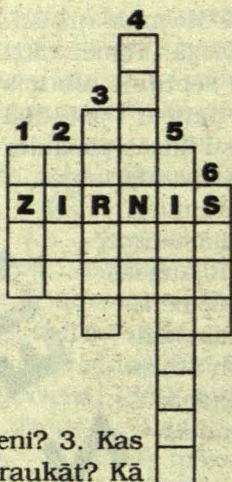
Krisam Rī mūzikas bizness vienmēr vairāk bijis veltīts mūzikai, nevis slavai. "Es vienmēr esmu vēlējies būt nekas vairāk kā ļoti labs ģitārists, kurš raksta mūziku".

No angļu valodas tulkojusi
ILZE JOZEPA

"UA" mazā lasītāja Linda (9 gadi) sūta mums rūķi, bet Guna (8 gadi) kaķi un peli un pie tam vēl liek atmiņēt krustvārdu mīklu

1. Kas ir ļoti ass? 2. Kas peld pa ūdeni? 3. Kas aug dārzā? 4. Ar ko bērniem patīk braukāt? Kā sauc pirmo dienu? 6. Kas rej?

UA nr. 6 MĪKLAS ATBILDES.

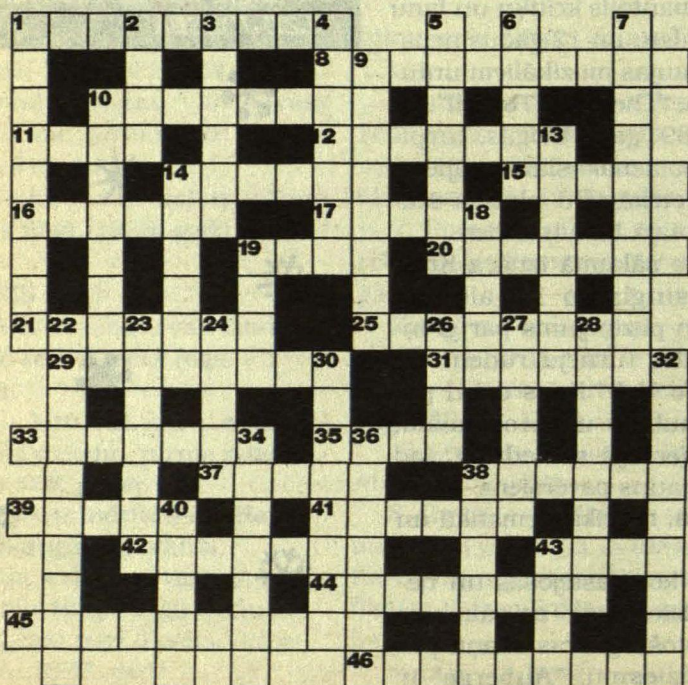
Horizontāli. 1. Hekla. 5. Ukraina. 8. Korts. 9. Ikosaedrs. 10. Bolcāno. 11. Prāga. 13. Šina. 14. Baltmaize. 15. Seleniī. 17. Gramatika. 20. Pētersons. 24. Izoterma. 27. Elektrons. 28. Alpi. 29. Amors. 30. Kanēlis. 31. Taunsvila. 33. Vasks. 34. Skaudra. 35. Sesks.

Vertikāli. 1. Herbāriji. 2. Kasiopeja. 3. Autokārs. 4. Arfa. 6. Izdošanās. 7. Apsūnot. 8. Kolonna. 10. Balva. 12. Aklie. 14. Bēgļi. 16. Iesms. 18. Matrikula. 19. Terca. 20. Pleskavas. 21. Tiesnesis. 22. Ritolis. 23. Ozols. 25. Zalktis. 26. Aronijas. 32. Sods.

UA Nr. 5 MĪKLAS ATBILDES

Horizontāli. 1. Muhina. 2. Sīrpis. 6. Avangards. 7. Riepa. 10. Telts. 11. Tara. 13. SCV. 14. Laiva. 15. Rokas. 16. Futbols. 18. Blākš. 20. Fests. 22. Pirts. 23. Papardīte. 24. PSRS. 25. Akts. 27. Kabans. 31. Milicis. 32. LOSR. 33. Feja.

Vertikāli. 1. Melderis. 3. Āmurs. 4. Agregāts. 5. Gerda. 7. Rāmava. 8. Alga. 9. Brillis. 11. Tūrists. 12. Acs. 14. LVU. 15. RAF. 17. Auss. 18. Betons. 19. Šķūnītis. 21. Sets. 26. VDK. 28. Sesija. 29. Stīpa. 30. Taram. 32. LTF. 34. Alus.

HORIZONTĀLI:

1. Latviešu gleznotājs (1887 — 1977). 8. Ķīmiskas saites, kas stimulē fermentu darbību. 10. Tirība. 11. Kancelejas priekšmets. 12. Cilvēks ar runas dotībām. 14. Apdzīvota vieta Preiļu rajonā. 15. Saplūst, savienojas. 16. Sporta veids. 17. Persona sengrieķu mitoloģijā. 19. Liela mēroga gadatirgus. 20. Laba vēlējums reliģijā. 21. Uzmanies! 25. Neliela elektroakustiska ierīce. 29. Jēdziens ģeometrijā. 31. Izveidota konstrukcija, mehānisms. 33. Zviedru dabaspētnieks (1707 — 1778). 35. Sievietes vārds. 37. Ģimene. 38. Garīdznieku sapulce. 39. Organisks savienojums. 41. Kādas Sibīrijas tautas pārstāvis. 42. Latviešu aktrise (1929). 43. Auģa daļa. 44. Ģeometriskas figūras. 45. Mācību gada daļa. 46. Pilsēta Spānijas R.

VERTIKĀLI:

1. Artilērijas ierocis. 2. Nepatīkama sajūta. 3. Toksisks. 4. Lietuviešu basketbolists. 5. Vīrieša vārds. 6. Atsevišķs uzņēmums fotolentē. 7. Transporta līdzeklis. 9. Galvaspilsēta Dienvidamerikā. 10. Labvēļi. 13. Palīgvārds. 14. Dzīvības šķidrums. 18. Upe Zemgalē. 19. Upe Latvijā un Lietuvā. 22. Pirkstu izvietojums, spēlējot instrumentu. 23. P. Pikaso glezna. 24. Eiropas naudas vienība. 26. Būvelements. 27. Eiropas tautas pārstāvis. 28. Netrošs, parasti nepatīkams pieņēmums. 30. Sastāvdaļas. 32. Sievietes vārds. 34. Sievietes vārds. 36. Monētas otra puse. 38. Stropa daļa. 40. Putni. 43. Liras spožākā zvaigzne.

TESTS ■ TESTS
**TUVOJAS ZIEMAS
BRĪVDIENAS, TĀDĒĻ TESTS
"VAI JUMS PATĪK
CEĻOT?"**

1. Kā jūs jūtaties, ja gaidāms ceļojums?

- a) gatavojaties tam (3),
- b) sapņojat par to (2),
- c) baidāties no tā (0).

2. Ar kādu transporta līdzekli jums vislabāk patīk ceļot?

- a) ar mašīnu (1),
- b) ar lidmašīnu (1),
- c) galvenais ir galamērķis (3).

3. Austrumi atrodas:

- a) pa labi no jums (1),
- b) pa kreisi (1),
- c) pretī (1).

4. Svešā pilsētā jums nozaga somu. Jūs uztraucaties, jo:

- a) tajā atradās pilsētas karte (3),
- b) esat palicis(-usi) bez naudas (2),
- c) nezināt no galvas viesnīcas adresi (1).

5. Jūsu rekords bagāžas kravāšanā ir:

a) piecas dienas nedēļas nogales pavadīšanai (0),

b) pusstunda ceļojumam uz Japānu (2),

c) puse dienas atvaļinājuma pavadīšanai pie jūras (3).

6. Jūs lidojat uz Aļasku, un jūs brīdina, ka sakarā ar laikjoslu maiņu var rasties bioloģiskas dabas traucējumi. Jūs:

a) saglabājat nesatricināmu mieru (0),

b) neizpratnē jautājat, par ko ir runa (2),

c) domājat, ka viss būs kārtībā, ja pāris stundas pagulēsiet (3).

7. Uz jūsu balkona sācis parādīties pasta baļiņš. Jūs:

a) barojat to (2)

b) nopērkat rakstgrāmatu par baložu kopšanu (2),

c) uzskatāt tos par muļķa putniem, tāpat kā visus citus baložus (1).

8. Jums gaidāms ceļojums uz Japānu. Jūs:

a) iegādājaties japāņu valodas vārdnīcu (1),

b) sākat pieradināšanās nolūkos ēst japāņu ēdienus (2),

c) lasāt visas iespējamās grāma-

tas par šo valsti (3).

9. Jūsu draugs jums stāsta par ceļojumu uz Brazīliju. Jūs domājat:

a) "Šai zemei jābūt ļoti skaistai!" (3),

b) "Ko tik es neatdotu, lai tur nokļūtu!!" (2),

c) "Vai viņš atvedis daudz eksotisku lietu?" (0).

10. Ar kādu seju jūs parasti izejat svešos ļaudīs?

a) Vientiesīgu kā Sarkangalvītei (1),

b) apņēmīgu kā Marko Polo (3),

c) godbijīgu kā mācītājam (0).

11. Pēc jūsu domām, kopīgs ceļojums

a) stiprina draudzības saites (2),

b) nāk tām par ļaunu (1),

c) uz jums tas neattiecas, esat individuālists(-e) (3).

12. Ja jūs loterijā laimētu ceļojumu uz Angliju, tad:

a) izmantotu braucienu, lai uzrakstītu lieftisku dienasgrāmatu (3),

b) iegādātos daudzus jaunus tērpus ceļojumam (1),

c) laimīgo lozi apmainītu pret kādu televizoru vai tml. (0).

13. Jūs labprāt nokļūtu Ugunszemē, jo:

a) tur ir auksts (0),

b) tur ir karsts (2),

c) nezinat, ka tur varetu būt (3).

Līdz 10 punktiem.

Esat īsts mājās sēdētājs. Visās lietās jums patīk sistemātiskums un kārtība. Jūs satrauc jau doma par iespējamo ceļojumu un ar to saistītajām problēmām. Ja tā turpināsiet, varat kļūt pavisam pasīvs(-a) un inerts(-a).

No 10 līdz 15 punktiem.

Jūsu uztverē ceļošana ir atpūta. Ar tās palīdzību jūs bēgāt no stresa. Jums patīk piedzīvojumi un vides maiņa, taču trūkst zinātkāres. Jūs izvairāties no problēmām un neko nevēlaties palaist garām. Organizēts tūrisms jums ir vairāk piemērots nekā paša(-as) izvēlēts ceļojums.

Vairāk par 15 punktiem.

Ceļotāja gars jums ir iedzimts. Ceļošana, jaunu pasaulu atklāšana jums palīdz iepazīt pašam(-ai) sevi. Jums piemīt klejotāja daba, un tā izraisa nepatiku pret drošu, ierastu dzīvi. Jums dažkārt patīk no visiem aizbēgt. Jūs spējat dzīvot gan starp Amerikas indiāņiem, gan Jaungvinejas papuasiem. Visur jūs jūtaties kā mājās.

SUŅA GADS

(1910; 1922; 1934; 1946; 1958; 1970; 1982; 1994)

Visi samierinājušies ar savu nākotni, diezgan pesimistiski, piesardzīgi, bet arī spējīgi būt augstsirdīgi, ar labu gribu. Visās dzīves jomās dominēs politika. Savu vārdu teiks ideālisms un iespējams daudzsolšāks pavērsiens uz brīvību. Gads labvēlīgs lieliem notikumiem un augstsirdīgai rīcībai. Mazajam Sunītim būs labi, ja viņš nedzims naktī, kad jāstāv sardzē visu mūžu.

Šajā gadā dzimušie parasti nebēdā par naudas problēmām, jo savu uzmanību veltī svarīgākiem uzdevumiem, taču nekad nepaliek bez naudas. Pozitīvo īpašību vidū jāmin godīgums, akurātums un patstāvība. Reizēm ir spītīgi un ekscentriski. Vislielākā vājība — "vaļīga" mēle. Vairāk par visu ciena brīvību un taisnīgumu. Gatavi cīnīties ar katru, kas to apdraud. Labprāt aizstāv citus. Draugus un dzīvesbiedru ieteicams meklēt Kaķa (Zaķa), Zirga un Tīģera gadā dzimušo vidū. Jāizvairās no Gaiļa, Peles (Žurkas) un

Pūka gadā dzimušajiem.

Kā tad klāsies Suņa gadā?

PELE (ŽURKA) — ja nodarbosies ar savu darbu, nevis ar mīlestību, gads būs labs.

VĒRSIS — nē, viņš nav apmierināts. Nākotne rādās drūma.

TĪĢERIS — nemiera pilns, bet apdomīgs, pilns enerģijas. Uz viņu var paļauties lielās lietās.

KAĶIS(ZAĶIS) — arī nemierīgs.

Viņš domā par pašreizējās nostiprināšanu un nedaudz nodarbojas ar politiku.

PŪKIS — var dabūt visu. Vienmēr gatavs darboties, veikls, augstsirdīgs, mirdzošs, bet...

ČŪSKA — viņai arī nemierīgs gads. Ne par ko nav pārliecināta, arī par savām jūtām. Tīcas pēc kā cita, bet pārāk slinka, lai izkustētos.

ZIRGS — pārāk egoistisks, lai uztrauktos par citiem. Viņš sirsnīgi vien strādās savam labumam.

KAZA (AITA) — slikts gads. Visi pārāk aizņemti ar sevi, lai padomātu par Kazu. Viņa jūtas pamesta.

PĒRTIĶIS — pārāk gudrs, lai nopietni raizētos. Viņš gaida, kad beigsies nelielas materiālas grūtības.

GAILIS — ar parādēm nu ir cauri. Viņš ir "iznīcināts". Šajā gadā viņam būs finansiālas grūtības.

SUNS — viņa triumfs ir pieticīgs. Viņš netic Ziemassvētku vecītim, bet katra cenšanās attaisnojas.

CŪKA — viņas finanses labā stāvoklī. Viņa atbalsta SUNI, bet maz piedalās visā notiekošajā.

No 24. decembra līdz 31. decembrim studentiem Ziemassvētku brīvdienas, pa vidu sesija, un no 31. janvāra līdz 6. februārim – Ziemas brīvdienas

"Universitātes Avīze"

Redaktore Ilze BRINKMANE

Tekstu rediģē: Ginta LUKŠEVICA, Linda VAIŠS

Tekstu ievada: Ilze un Vija STIKĀNES

Ar datoru "Macintosh SE" tekstu saliek: Ilmārs LAUBERTS

Komercjautājumus kārtos Aldis ZELMENIS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 110. telpa, Rīga, LV-1586 Tālrunis: 222944

"UA" iespiesta firmā "Druka" Jelgavā, Raiņa ielā 27

Reģistrācijas apliecības Nr. 535

Laikraksts iznāk divas reizes mēnesī. Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.